

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра педагогіки вищої школи

ЗВІТ

з виробничої асистентської та науково-дослідної практичної підготовки

Період проходження «15» лютого 2021 р. по «26» березня 2021 р.

здобувача другого (магістерського) рівня
вищої освіти 1 курсу
факультету гуманітарної та економічної освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-професійна програма «Педагогіка
вищої школи»
заочної форми навчання
Литвиненко Поліна Анатоліївна

Керівник з практичної підготовки від кафедри
педагогіки вищої школи
канд. пед. наук, доцент Коркішко О.Г.

Слов'янськ, 2021

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра педагогіки вищої школи

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Викладач-методист кафедри
_____ О.Г.Коркішко

«15» лютого 2021р.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ
виробничої асистентської та науково-дослідної практичної підготовки

Період проходження «15» лютого 2021 р. по «26» березня 2021 р.

здобувача другого (магістерського) рівня
вищої освіти 1 курсу
факультету гуманітарної та економічної освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-професійна програма «Педагогіка
вищої школи»
заочної форми навчання
Литвиненко Поліна Анатоліївна

Керівник з практичної підготовки від кафедри
педагогіки вищої школи
канд. пед. наук, доцент Коркішко О.Г.

Слов'янськ, 2021

Індивідуальний план роботи здобувача (приклад)

Розд іл	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	2	3	4
I. Навчально-методична робота	1. Знайомство з методичною документацією та основними напрямками навчально-методичної, наукової і виховної діяльності випускової кафедри.	15.02.- 17.02.21	виконано
	2. Знайомство зі змістом навчальних планів і робочих навчальних програм дисциплін, за якими буде проходити виробнича асистентська та науково-дослідна практична підготовка.	18.02.- 19.02.21	виконано
	3. Розроблення планів занять, дидактичних і методичних матеріалів відповідно до вимог робочих навчальних програм дисциплін, за якими буде поводитись освітня діяльність.	19.02.- 23.02.21	виконано
	4. Консультації у провідних викладачів кафедри та керівника з практичної підготовки щодо змістовного наповнення конспектів лекційних і практичних занять.	19.02.- 23.02.21	виконано
	5. Затвердження конспектів занять, дидактичних і методичних матеріалів у керівника практики.		
	6. Підготовка до занять.		
	7. Відвідування лекцій провідних викладачів кафедри та їх аналіз.	протягом тижня	виконано
	8. Відвідування семінарсько-практичних занять провідних викладачів кафедри та їх аналіз.	протягом тижня	виконано
	9. Підготовка та проведення лекції на тему: Зміст і основні напрями виховної роботи у ЗВО; Напрями державної освітньої політики України.	24.02.21 3.03.21	виконано виконано
	10. Підготовка та проведення практичного заняття на тему: Сучасний стан та тенденції розвитку державної політики у сфері вищої освіти в Україні; Виховання студентської молоді у вищій школі	10.03.21 17.03.21	виконано виконано
	11. Відвідування й аналіз лекцій і практичних занять, що проводять магістри-практиканти.	3-4 тижні	виконано

II. Позааудиторна виховна робота	<p>1. Ознайомлення з планом виховної роботи куратора академічної групи, за якою закріплений практикант.</p>	<p>23.02.21</p>	<p>виконано</p>
	<p>2. Складання плану виховної роботи куратора академічної групи.</p>	<p>25.02.- 4.03.21</p>	<p>виконано</p>
	<p>3. Підготовка до виховної роботи в академічній групі, в яких будуть проходити практичну підготовку магістри</p>	<p>протягом тижня</p>	<p>виконано</p>
	<p>4. Проведення позааудиторної роботи та виховних заходів зі здобувачами академічних груп.</p>	<p>16.03.21</p>	<p>виконано</p>
	<p>5. Обговорення з керівником проведеної виховної роботи, самоаналіз.</p>	<p>5.03.21</p>	<p></p>
	<p>6. Участь у кафедральних та факультетських виховних</p>	<p></p>	<p></p>
III. Науково-дослідна робота	<p>1. Ознайомлення з планом наукової роботи кафедри.</p>	<p>15.- 19.02.21</p>	<p>виконано</p>
	<p>2. Відвідування засідань кафедри, де обговорюються кандидатські та докторські дисертації, інші наукові проблеми.</p>	<p>перший четвер місяця</p>	<p>виконано</p>
	<p>3. Ознайомлення з планом роботи, протоколами засідань наукових гуртків (проблемних груп).</p>	<p>22- 26.02.21</p>	<p>виконано</p>
	<p>4. Обговорення напряму науково-дослідної роботи: вибір теми та опрацювання об'єкта дослідження, визначення мети й завдань роботи, обґрунтування актуальності теми, погодження обраної теми з керівником.</p>	<p>22- 26.02.21</p>	<p>виконано</p>
	<p>5. Проведення дослідження за обраною науковою темою.</p>	<p>Протягом практичної підготовки</p>	<p>виконано</p>
	<p>6. Підготовка доповіді для науково-практичну конференцію ДВНЗ „ДДПУ” „Формування професіоналізму майбутнього викладача вищої школи в процесі магістерської підготовки”</p>	<p>Протягом практичної підготовки</p>	<p>виконано</p>
	<p>7. Участь у наукових семінарах, конференціях, що проходять на кафедрі, в університеті.</p>	<p>Протягом практичної підготовки</p>	<p>виконано</p>

VI. психодіагностична робота	<p>1. Психологічний аналіз спільної діяльності, групових процесів, соціально-психологічних явищ.</p> <p>2. Підбір психодіагностичних методів і методик, спрямованих на психолого-педагогічне вивчення групи.</p> <p>3. Проведення психолого-педагогічного дослідження студентської академічної групи.</p> <p>4. Обробка та інтерпретація отриманих даних (протоколи психодіагностичних досліджень).</p> <p>5. Узагальнення результатів дослідження.</p> <p>6. Визначення шляхів подальшого розвитку групи, методів корекції (в разі необхідності), формулювання рекомендацій щодо оптимізації групових процесів.</p>	15.02. – 26.03.21	виконано
-------------------------------------	--	----------------------	----------

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет гуманітарної та економічної освіти

Кафедра педагогіки вищої школи

ЩОДЕННИК

виробничої асистентської та науково-дослідної практичної підготовки

Період проходження «15» лютого 2021 р. по «26» березня 2021 р.

здобувача другого (магістерського) рівня
вищої освіти 1 курсу
факультету гуманітарної та економічної освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-професійна програма «Педагогіка
вищої школи»
заочної форми навчання
Литвиненко Поліна Анатоліївна

Керівник з практичної підготовки від кафедри
педагогіки вищої школи
канд. пед. наук, доцент Коркішко О.Г.

Слов'янськ, 2021

Місце проходження практики: Донецька обл., м. Слов'янськ, 84116, вул. Г.Батюка, 19 ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» кафедра педагогіки вищої школи, завідувач кафедри – Топольник Яна Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент, 0502320404.

Відомості про керівника закладу та його заступників:

- 1) Омельченко Світлана Олександрівна, ректор, доктор педагогічних наук, професор.
- 2) Набока Ольга Георгіївна Перший, проректор, доктор педагогічних наук, професор.
- 3) Чайченко Станіслав Олегович, проректор з науково-педагогічної роботи, доктор фізико-математичних наук, професор.
- 4) Швидкий Сергій Миколайович, проректор з науково-педагогічної роботи, доктор історичних наук, доцент.
- 5) Іванчук Володимир Володимирович, проректор з науково-педагогічної роботи і соціально-економічного розвитку, кандидат філософських наук, доцент.
- 6) Колган Олена Володимирівна, помічник ректора, кандидат філологічних наук, доцент.
- 7) Решетова Ірина Анатоліївна, вчений секретар, кандидат педагогічних наук, доцент.

Щоденник

Зразок оформлення щоденника

Дата	Зміст роботи	Примітка
15.02.21	Зустріч із керівником практичної підготовки з кафедри педагогіки вищої школи. Ознайомлення з документацією кафедри та основними її напрямками навчально-методичної, наукової та виховної діяльності.	
16.02.21	Ознайомлення з планом наукової роботи кафедри	
17.02.21	Обговорення напряму науково-дослідної роботи: вибір теми та опрацювання об'єкта дослідження, визначення мети й завдань роботи, обґрунтування актуальності теми, погодження обраної теми з керівником	
17.02.21	Відвідування занять викладача кафедри доц. О.Г.Коркішко з дисципліни «Педагогіка вищої школи» Відвідування занять за розкладом Консультація з куратором групи щодо затвердження плану виховної роботи.	
18.02.- 19.02.21	Знайомство зі змістом навчальних планів і робочих навчальних програм дисциплін («Педагогіка вищої школи», «Університетські студії»), за якими буде	

	проходити виробнича асистентська та науково-дослідна практична підготовка.	
19.02.- 22.02.21	Розроблення планів занять, дидактичних і методичних матеріалів відповідно до вимог робочих навчальних програм дисциплін, за якими буде поводитись освітня діяльність. Консультація з кандидатом психологічних наук, доцентом Шайдою Наталією Петрівною.	
	Підсумок 1 тижня практики (обробка отриманих матеріалів, підготовка до наступного тижня)	
23.02.21	Початок збору матеріалів для психодіагностичної роботи Ознайомлення з планом виховної роботи куратора академічної групи	
23-24.02.21	Консультації у провідних викладачів кафедри та керівника з практичної підготовки щодо змістовного наповнення конспектів лекційних і практичних занять (проф.Топольник Я.В., доц.Коркішко О.Г., доц. Сипченко О.М.) Підготовка та проведення лекції на тему: Зміст і основні напрями виховної роботи у ЗВО (дисципліна «ПВШ» (педагогічний ф-тет 2 маг.)	
25.02.21	Відвідування занять викладача кафедри доц. О.Г.Коркішко з дисципліни «Університетські студії»	
26.02.21	Відвідування практичних занять викладача кафедри доц. О.Г.Коркішко з дисципліни «Університетські студії» Ознайомлення з планом роботи, протоколами засідань наукових гуртків (проблемних груп).	
	Підсумок 2 тижня практики (обробка отриманих матеріалів, підготовка до наступного тижня)	
1-2.03.21	Підготовка лекції на тему: Напрями державної освітньої політики України (дисципліна «Університетські студії» (педагогічний ф-тет 2 маг.).	
3.03.21	Проведення лекції на тему: Напрями державної освітньої політики України (дисципліна «Університетські студії» (педагогічний ф-тет 2 маг.).	
4.03.21	Відвідування практичних занять викладача кафедри доц. О.Г.Коркішко з дисципліни «Педагогіка вищої школи»	

	Складання плану виховної роботи куратора академічної групи Участь у засіданні кафедри педагогіки вищої школи	
5.03.21	Відвідування занять за розкладом Консультація з кандидатом психологічних наук, доцентом Шайдою Н.П. Участь у факультетському заході присвяченому Міжнародному Жіночому дню 8 Березня.	
	Підсумок 3 тижня практики (обробка отриманих матеріалів, підготовка до наступного тижня)	
8-9.03.21	Підготовка практичного заняття на тему: Сучасний стан та тенденції розвитку державної політики у сфері вищої освіти в Україні (дисципліна «Університетські студії» (педагогічний ф-тет 2 маг.). Відвідування занять за розкладом	
10.03.21	Проведення практичного заняття на тему: Сучасний стан та тенденції розвитку державної політики у сфері вищої освіти в Україні (дисципліна «Університетські студії» (педагогічний ф-тет 2 маг.).	
11.03.21	Проведення позааудиторної роботи та виховних заходів зі здобувачами академічної групи Спостереження за закріпленою групою	
12.03.21	Підбір психодіагностичних методів і методик, спрямованих на психолого-педагогічне вивчення групи. Спостереження за закріпленою групою Відвідування занять за розкладом	
	Підсумок 4 тижня практики (обробка отриманих матеріалів, підготовка до наступного тижня)	
15-16.03.21	Підготовка практичного заняття на тему: Виховання студентської молоді у вищій школі (дисципліна «ПВШ» (педагогічний ф-тет 2 маг.) Відвідування занять за розкладом	
17.03.21	Проведення практичного заняття на тему: Виховання студентської молоді у вищій школі (дисципліна «ПВШ» (педагогічний ф-тет 2 маг.)	
18.03.21	Відвідування та вивчення досвіду викладання доцента Сипченко О.М.	
19.03.21	Збір матеріалу для доповіді „Формування професіоналізму майбутнього викладача вищої школи в процесі магістерської підготовки”	

	Відвідування та вивчення досвіду викладання проф. Топольник Я.В.	
	Підсумок 5 тижня практики (обробка отриманих матеріалів, підготовка до наступного тижня)	
22-23.03.21	Проведення психолого-педагогічного дослідження студентської академічної групи. Обробка та інтерпретація отриманих результатів.	
24.03.21	Проведення виховного заходу з академічною групою Обговорення лекційних, практичних занять інших здобувачів-практикантів (В.О.Туровчик, А.О.Соколова).	
25.03.21	Підготовка доповіді для науково-практичну конференцію ДВНЗ „ДДПУ” „Формування професіоналізму майбутнього викладача вищої школи в процесі магістерської підготовки”	
26.03.21	Оформлення звітних матеріалів і затвердження їх керівником з практичної підготовки. Підготовка до захисту звітних матеріалів про проходження виробничої асистентської та науково-дослідної практичної підготовки.	

Конспект лекції №1

Тема: Напрями державної освітньої політики України

Мета вивчення: формування уявлень про державну освітню політику, надання знань щодо нормативно-правової бази розвитку вищої освіти, функцій суб'єктів державної політики, прав суб'єктів освітнього процесу у вищій школі, особливостей і протиріччя вищої освіти України.

Обладнання: схеми, таблиці.

План лекції:

1. Державна освітня політика
2. Нормативно-правова база розвитку вищої освіти
3. Функції суб'єктів державної політики
4. Студентське самоврядування
5. Права суб'єктів освітнього процесу у вищій школі
6. Особливості і протиріччя вищої освіти України

Література

1. Андрущенко В.П., Савельєв В.Л. Освітня політика (огляд порядку денного). Київ: Леся, 2012. 448 с.
2. Андрущенко В.П. Стратегія реформування освіти в Україні: рек. з освітньої політики. Київ: К.І.С., 2003. 296 с.
3. Батечко Н.Г. Підготовка викладачів вищої школи в умовах магістратури: теоретико-методологічні засади : моногр. / за ред. Я.В.Цехмістера; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Едельвейс, 2014. 708 с.
4. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років: проєкт. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>
5. Модернізація вищої освіти в Україні і світі: десять років наукового пошуку: моногр. / за ред.: В.П.Андрущенко, В.І.Лугового, М.Ф.Степка; АПН України, Ін-т вищої освіти. Харків: ХНУА, 2009. 504 с.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: схвалено Указом Президента України № 344/2013 від 25 черв. 2013 р.: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
7. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 1 лип. 2014 р.: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
8. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України № 266 від 29 квіт. 2015 р.: URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1421144886/1424935774/>
9. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: моногр. / за ред. О.А.Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.
10. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Теорія і практика вищої освіти: навч. посібник. Київ-Маріуполь, 2016. 338 с.
11. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року: URL: http://osvita.ua/doc/files/news/438/43883/HE_Reforms_Strategy_11_11_2014.pdf

12. Управління освітою / за наук. ред. В.П.Беха. Київ: Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2013. 546 с.

Ключові поняття: вища освіта, державна освітня політика, нормативно-правова база, суб'єкти державної політики, студентське самоврядування, освітній процес, особливості та протиріччя вищої освіти.

Основний зміст

Питання 1. Державна освітня політика.

Освіта належить до найважливіших напрямів державної політики України.

Освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості.

Термін «**державна політика в галузі освіти**» або «**державна освітня політика**» почав використовуватися у науковій літературі 60-70–х років ХХ століття, коли в СРСР, США, державах Європи та в Японії освіту розглядали як найважливіший чинник економічного розвитку й соціального прогресу, як сферу, що потребує особливої уваги на загальнодержавному рівні.

Цей період характеризується «інформаційним вибухом», тобто бурхливим розвитком природничих і фізико-математичних наук, значними успіхами СРСР у галузі космічних досліджень.

Освітня політика – це:

– найважливіша складова політики держави, інструмент забезпечення фундаментальних прав і свобод особи;

– складний політичний феномен, що уособлює в собі мету – формування освітнього простору, забезпечення взаємодії інститутів освіти на основі принципу субсидіарності, покликаною забезпечити ефективність національної політики у галузі освіти з урахуванням європейських тенденцій її розвитку.

Освітня політика є основою державно-громадської системи управління на відміну від директивної системи управління.

Протягом 1991-2015 рр. в Україні на основі міжнародних документів з питань демократизації, гуманізації в галузі освіти і прав людини здійснено низку заходів щодо створення нової національної нормативно-правової бази вищої освіти України.

Розвиток державної політики в галузі освіти незалежної України відбувається протягом чотирьох періодів.

Перший етап – 1991-1997 рр.

Другий етап – 1998-2005 рр.

Третій етап – 2005- 2014 рр.

Четвертий етап з 1 вересня 2014 року

Найперше завдання освітньої політики на сучасному етапі – це досягнення сучасної якості освіти, її відповідність актуальним і перспективним потребам особи, суспільства й держави.

Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти. (Закон України «Про вищу освіту»)

Метою вищої освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями.

Державна політика у галузі вищої освіти є складовою (підсистемою) загальнодержавної політики, яка включає сукупність визначеної системи цілей, завдань, принципів, програм та основних напрямів діяльності органів управління освітою, спрямованих на організацію науково-методичного і супроводу розвитку вищої освіти.

Державну політику в галузі вищої освіти України визначає вищий законодавчий орган, здійснюють органи державної виконавчої влади й органи місцевого самоврядування на основі затвердженої органами державної влади та схваленої громадською думкою концепції розвитку вищої освіти.

Державна освітня політика ґрунтується на:

- конституційних нормах;
- стратегічних документах розвитку освіти (доктрини, програми, концепції тощо);
- міжнародних, міждержавних договорах, ратифікованих вищим законодавчим органом;
- законах, законодавчих актах;
- указах і розпорядженнях Президента України;
- постановах Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України;
- наказах, розпорядженнях Міністерства освіти і науки України, міністерств і відомств, яким підпорядковані заклади освіти; наказах та розпорядженнях регіональних (місцевих) органів виконавчої влади, виданих у межах їхньої компетенції.

Правове регулювання сфери освіти в Україні – сукупність правових засобів, за допомогою яких держава здійснює правовий вплив на суспільні відносини в освітянській галузі.

Державна політика в галузі вищої освіти ставить за мету розвиток системи освіти в інтересах формування гармонійно розвинутої, соціально

активної, творчої особистості, а також як одного з чинників економічного й соціального прогресу суспільства.

Згідно із Законом України «Про вищу освіту» державна політика у сфері вищої освіти ґрунтується на принципах:

– сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя;

– доступності вищої освіти;

– незалежності здобуття вищої освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій (крім вищих духовних навчальних закладів);

– міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій.

Питання 2. Нормативно-правова база розвитку вищої освіти

Нормативно-правове поле реалізації освітніх процесів в Україні формують нормативно-правові документи, прийняті на різних управлінських рівнях, що регламентують відносини в освітній сфері, відповідають національним інтересам та нормам міжнародного права.

Основними складовими нормативної бази сфери освіти в Україні є:

– Конституція України, Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), Національна доктрина розвитку освіти та України у XXI столітті;

– Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту».

Нормативно-правова база освітньої політики у сфері освіти України представлена документами, які класифікують за такими критеріями:

1. За юридичною силою: закони (ухвалюються Верховною Радою України – вищим органом законодавчої влади); підзаконні акти (ухвалюються відповідальними органами державної влади, місцевого самоврядування).

2. За суб'єктом ухвалення: акти глави держави (укази, розпорядження Президента України); акти законодавчого органу (закони, постанови); акти Кабінету Міністрів України (постанови, розпорядження); акти інших органів виконавчої влади (накази, інструкції, постанови, вказівки); акти органів місцевого самоврядування (постанови, рішення).

3. За сферою дії: загальнообов'язкові; спеціальні; локальні.

4. За рівнем загальності правових норм: загальні; конкретизаційні.

5. За часом дії: визначено-строкові; невизначено-строкові.

Нормативні акти у сфері вищої освіти регулюють відносини за такими напрямками, як:

- управління системою освіти на різних рівнях;
- структура вищої освіти;
- підготовка здобувачів вищої освіти;
- стандартизація змісту вищої освіти;
- забезпечення якості вищої освіти; діяльність Національного агентства із забезпечення якості;
- ліцензування та акредитація у сфері вищої освіти;
- атестація наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації;
- підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних кадрів;
- організація вступної компанії;
- організація науково-дослідницької діяльності;
- розвиток міжнародного співробітництва, академічна і професійна мобільність здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників тощо.

Питання 3. Функції суб'єктів державної політики

Державна політика в галузі освіти ставить за мету пріоритетний розвиток системи освіти в інтересах формування гармонійно розвиненої, соціально активної, творчої особистості.

Стаття 53 Конституції України закріплює за кожним право на освіту.

Відповідно до Конституції держава забезпечує:

- доступність і безоплатність вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах;
- розвиток вищої і післядипломної освіти; різних форм навчання;
- надання державних стипендій та пільг учням і студентам;
- громадянам можливість безоплатно здобути вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі;
- право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства громадянам, які належать до національних меншин тощо.

Об'єктами освітньої політики України є національна система освіти, структурні елементи освіти і міжнародні зв'язки вітчизняної системи освіти.

Суб'єктами освітньої політики виступають – держава, національні спільноти, органи управління освітою, система освіти, світовий освітній простір, споживачі освітніх послуг – учні і студенти, їх батьки, структури, які отримують освіченого випускника закладу освіти за певними рівнями (середня, професійна, вища) і ступенями.

До суб'єктів освітньої політики в Україні на державному рівні належать: Верховна Рада України; Президент України; Кабінет Міністрів України; Міністерство освіти і науки України; інші центральні органи виконавчої влади; місцеві органи виконавчої влади; органи місцевого самоврядування та підпорядковані їм органи управління освітою.

Державні органи управління освітою – ієрархічна система керівних органів, яка включає парламентсько-президентський, урядово-центральный, регіональний, локальний рівні.

Парламентсько-президентський рівень визначає державну освітню політику, розробляє законопроекти, нормативно-правову базу функціонування та розвитку освіти.

Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти – орган Верховної Ради України, який утворюється для здійснення законопроектної роботи, підготовки, попереднього розгляду питань, віднесених до повноважень Верховної Ради України, та виконання контрольних функцій у таких сферах відання:

- освіти; науки, науково-технічної діяльності;
- правового статусу та соціального захисту педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- інноваційної діяльності, розвитку високих технологій; інтелектуальної власності;
- організації підготовки висновків щодо наукового рівня загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку та охорони дозвілля, затвердження яких віднесено до повноважень ВРУ.

Кабінет Міністрів України, з-поміж основних функцій, забезпечує:

- розробку та впровадження державної політики у сфері освіти;
- затверджує стратегію розвитку освіти України;
- затверджує та виконує державні цільові програми у сфері освіти;
- на конкурсних засадах призначає на посаду Освітнього омбудсмена тощо.

Реалізація державної політики в галузі освіти в Україні покладається на центральний орган державної виконавчої влади – профільне Міністерство, яке здійснює керівництво освітою, інші міністерства і відомства, яким підпорядковано заклади освіти, місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Міністерство освіти і науки України входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення формування та реалізації державної політики у сферах освіти і науки, інтелектуальної власності, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, інформатизації, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, створення умов для розвитку інформаційного суспільства, а також у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю вищих навчальних закладів незалежно від їх підпорядкування і форми власності.

До Міністерства освіти і науки України належать департаменти: управління справами; загальної середньої та дошкільної освіти; професійно-технічної освіти; вищої освіти; науково-технічного розвитку; інноваційної діяльності та трансферу технологій; атестації кадрів вищої кваліфікації та

ліцензування; правового забезпечення; економіки та фінансування; кадрового забезпечення.

До складу входять також профільні управління та сектори за напрямами діяльності міністерства.

Місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування:

– забезпечують виконання державних програм у галузі, фінансують утримання закладів комунальної власності;

– забезпечують розвиток мережі, зміцнення матеріальної бази, господарське обслуговування закладів освіти;

– здійснюють соціальний захист студентської молоді, науково-педагогічних, інших працівників закладів та установ освіти і науки;

– забезпечують розвиток мережі вищих навчальних закладів, зміцнення матеріальної бази, господарське обслуговування закладів вищої освіти;

– вивчають потреби у фахівцях на місцях і вносять пропозиції щодо обсягів державного замовлення на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців, залучають підприємства, установи, організації для вирішення проблем розвитку вищої освіти;

– сприяють працевлаштуванню випускників вищих навчальних закладів, які їм підпорядковані.

У реалізації державної освітньої політики бере участь і локальний рівень управління, що представлений вищими навчальними закладами різних форм власності, де заклади освіти розглядаються як об'єкт, а їх власники як суб'єкти управління.

Питання 4. Студентське самоврядування.

Посилення ролі студентського самоврядування у закладах вищої освіти є одним з важливих моментів впровадження Закону України «Про вищу освіту».

Студентське самоврядування не лише репрезентує студентську громаду свого ЗВО, а й покликане ефективно діяти у багатовекторному форматі: від захисту прав студентів до раціональної організації їхнього дозвілля.

Студентське самоврядування – право і можливість студентів (курсантів, крім курсантів-військовослужбовців) вирішувати питання навчання і побуту, захисту прав та інтересів студентів, а також брати участь в управлінні закладом вищої освіти. Тому погодження рішень органами студентського самоврядування, а також їх участь у робочих органах, комісіях, слід вважати однією із форм участі органів студентського самоврядування в управлінні закладом вищої освіти. (**Закону України «Про вищу освіту», Ч.1, ст. 49.**)

Студентське самоврядування – системне утворення, оскільки охоплює більшість сфер життєдіяльності ЗВО (навчально-виховну, науково-дослідну, спортивно-оздоровчу, культурно-дозвіллеву, громадську тощо) та має функціонувати на рівнях академічної групи, курсу, факультету

(інституту), гуртожитку, студентського містечка, вищого навчального закладу.

Основними функціями студентського самоврядування є:

- захист і представництво прав та інтересів осіб, які навчаються;
- сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів;
- забезпечення участі студентів у реалізації державної молодіжної політики;
- проведення організаційних, наукових, культурно-масових, спортивних, оздоровчих та інших заходів;
- діяльність спрямована на підвищення свідомості студентів, їх вимогливості до рівня своїх знань, виховання патріотизму до свого навчального закладу;
- сприяння залученню осіб, які навчаються, до творчої та науково-дослідної роботи;
- сприяння гласності всіх сторін життя студентства через засоби масової комунікації;
- сприяння поліпшенню умов проживання й відпочинку студентів;
- сприяння працевлаштуванню осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі;
- укріплення зв'язків між вищими навчальними закладами, міжрегіональних, загальнодержавних та міжнародних контактів;
- сприяння участі студентів у міжнародних, загальноукраїнських, міжрегіональних, регіональних та інших студентських конкурсах, конференціях, олімпіадах.

Питання 5. Права суб'єктів освітнього процесу у вищій школі

Основними учасниками освітніх правовідносин є здобувачі освіти, наукові, науково-педагогічні працівники, педагоги та навчальні заклади.

Статус освітян, зокрема науково-педагогічних працівників, лише певною мірою схожий зі статусом державного службовця та посадової особи.

Порядок набуття статусу відрізняється від передбаченого трудовим правом порядку набуття статусу найманого працівника. **Він передбачає наявність:** освітнього цензу, репутаційного цензу, обов'язкові періодичні процедури професійної атестації, підвищення кваліфікації, додаткові підстави дисциплінарної відповідальності тощо.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації (**Закон України «Про вищу освіту»**)

Статус здобувача освіти відрізняється від статусу будь-якої фізичної особи – замовника інших послуг, оскільки:

- досягнення кінцевого результату прямо залежить від його цілеспрямованої діяльності (а також від непідконтрольних йому його власних здібностей);
- якість освітніх послуг (а певною мірою – і здібності здобувача освіти) не можуть бути об'єктивно оцінені до споживання – вихідні,

основоположні ідеї, які визначають весь інший механізм правового регулювання, правозастосування, тлумачення права, правоохоронної та правозахисної діяльності, розв'язання правових спорів тощо.

Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, мають право на:

– вибір форми навчання; безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту; трудову діяльність у позанавчальний час; додаткову оплачувану відпустку у зв'язку з навчанням за основним місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням;

– безоплатне користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базами закладу вищої освіти; забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами); користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою, оздоровчою базами ЗВО у порядку, передбаченому статутом закладу вищої освіти; забезпечення гуртожитком на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;

– участь у науково-дослідних, дослідно-конструкторських роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікації; у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку; в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчального процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення; у громадських об'єднаннях; участь у діяльності органів громадського самоврядування ЗВО і органів студентського самоврядування;

– вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу;

– навчання одночасно за декількома освітніми програмами, а також у декількох вищих навчальних закладах, за умови отримання тільки однієї вищої освіти за кожним ступенем за кошти державного (місцевого) бюджету; академічну мобільність, у тому числі міжнародну;

– участь у формуванні індивідуального навчального плану; безоплатне проходження практики на підприємствах, в установах, закладах та організаціях, а також на оплату праці під час виконання виробничих функцій згідно із законодавством тощо.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані: дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку ЗВО; виконувати

вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями виконувати вимоги освітньої (наукової) програми.

Учасниками освітнього процесу у ЗВО є: наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники; здобувачі вищої освіти та інші особи, які навчаються у ЗВО; фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу на освітньо-професійних програмах; інші працівники закладів вищої освіти. До освітнього процесу можуть залучатися роботодавці.

Науково-педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи в університетах, академіях, коледжах займаються навчальною, методичною, науковою (науково-технічною, мистецькою) та організаційною діяльністю.

Педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи у ЗВО провадять навчальну, методичну та організаційну діяльність.

Статус педагогічних та науково-педагогічних працівників забезпечує певні державні соціальні гарантії щодо оплати праці, відпусток та пенсійного забезпечення.

Наукова та науково-технічна діяльність науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти регулюється законодавством про наукову і науково-технічну діяльність.

Наукові ступені доктора і кандидата наук присуджують за результатами прилюдного захисту дисертацій спеціалізовані вчені ради.

В Україні присвоюються такі вчені звання: старший дослідник; доцент; професор.

Вчене звання професора та доцента присвоюється особам, які професійно здійснюють науково-педагогічну або творчу мистецьку діяльність.

Вчене звання старшого дослідника присвоюється особам, які професійно здійснюють наукову або науково-технічну діяльність.

Вчене звання професора, доцента, старшого дослідника присвоює вчена рада ЗВО. Право присвоєння вченого звання професора та старшого дослідника надається також вченим (науково-технічним) радам наукових установ. Рішення відповідних вчених рад затверджує атестаційна колегія центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Питання 6. Особливості і протиріччя вищої освіти України

1. Суперечності, пов'язані з глобалізацією суспільства та її впливом на сферу вищої освіти.

Прикладом позитивного впливу глобалізаційних інновацій на освітні процеси є розвиток глобальної наукової культури, що ґрунтується на універсальному прагненні до пошуку істини. Іншим прикладом є збільшення відкритості наукових і освітніх просторів національних держав.

Водночас однією з загроз можна назвати певну втрату академічних цінностей у вищій школі, що відбувається внаслідок поглиблення

професіоналізації освіти. Адже цінність університетської освіти тепер оцінюється її конкурентоспроможністю на ринку праці.

Утім, втрата академічних традицій породжує комерціалізацію науки, відхід від теоретичних і безкорисних неприкладних досліджень. Отже, глобалізація є одночасно й загрозою, і можливістю вдосконалення національної системи освіти.

Завдання вищої школи – виховувати громадянина держави України, гармонійно розвинену особистість, для якої потреба у фундаментальних знаннях і підвищенні загальноосвітнього та професійного рівня асоціюється зі зміцненням власної держави. Загальновідомий вклад фундаторів української педагогічної думки у світову педагогічну науку, їх праці вивчають у всьому світі, поважаючи традиції української національної педагогіки. Тому і входження України в Європейський простір має супроводжуватися врахуванням надбань вітчизняної педагогічної думки.

Процеси глобалізації породжують нові технології, новий контингент студентів із зростання розбіжностей за віком, поширюється навчання за другою (іншою) спеціальністю тих, хто працює. Навчання людини протягом усього життя стає необхідною умовою професійної діяльності.

Виникають нові провайдери вищої освіти: комерційні корпоративні університети, віртуальні університети, змішані (традиційні та віртуальні) провайдери, які прагнуть задовольнити очікування студентів.

Отже, знаходження компромісу між національними надбаннями в галузі вищої освіти та процесами глобалізації та конвергенції освіти і є, напевно, найскладнішим завданням модернізації вищої освіти України на сучасному етапі.

2. Юридичні суперечності виявляються в неузгодженні законодавчої бази вищої освіти та законів ринкової економіки, а саме – розподілу праці, змінності праці, конкуренції.

Нині юридична основа автономії вищих навчальних закладів виражається передусім академічними свободами визначення аспектів навчальних програм, педагогічної та дослідницької діяльності, демократичними свободами у внутрішніх процесах університетської стратегії та управління. Проте, насправді рівень автономії та самоврядування не відповідає європейським стандартам.

3. Фінансові і економічні протиріччя спостерігаються між потребою галузі освіти та відсутністю механізму забезпечення необхідного фінансування, передусім для розвитку матеріально-технічної бази вишів і проведення науково-дослідної роботи.

В Україні досі домінує державне фінансування освіти, відсутня практика державного стимулювання участі корпоративного сектору у фінансуванні вищої освіти. Досі не створено реальних програм заохочення бізнесу до цього: немає податкових пільг, практики софінансування, відсутні державні гарантії інвестицій в освіту, не запроваджено гарантування банківських кредитів на здобуття освіти.

4. Подолання *організаційних суперечностей* у структурі вищої освіти України дозволить сформувати оптимальну модель мережі вищих навчальних закладів, яка за формами, навчальними програмами, термінами навчання й джерелами фінансування задовольняла б інтересам особи й держави в цілому. У цьому контексті кількісні показники на ринку освітніх послуг України мають перейти у якісні.

Стратегії навчального закладу мають мобільно змінюватися, бути гнучкими й спрямованими на формування в особистості тих рис, які допоможуть їй стати успішною в соціумі. Роботодавцям цікаві фахівці з сучасними знаннями за напрямом підготовки, інформовані та обізнані у світових досягненнях даної галузі виробництва, гуманітарна складова їх підготовки сучасний ринок праці цікавить мало.

5. *Суперечності в утвердженні демократичних цінностей* у системі вищої освіти України пов'язані зі складністю впровадження принципів демократизації у діяльність вищої школи. Українське суспільство не підготовлене до кардинальних демократичних змін у системі вищої освіти.

Наявні консерватизм мислення та упереджене ставлення до освітніх інновацій представників влади, страх науково-педагогічних працівників, студентства перед адміністрацією вишів у захисті і відстоюванні соціальних прав.

6. *Психологічні протиріччя* виникають між становленням європейських демократичних цінностей в українському суспільстві й недостатнім сприйняттям як студентами, так і викладачами утвердження колегіальності та демократизму у вищій школі.

7. *Процеси євроінтеграції* зумовлюють також низку протиріч:

працевлаштування молодих фахівців за кордоном не є пріоритетом для України, яка переживає значно глибшу демографічну кризу, ніж країни ЄС. Унаслідок еміграції однієї людини Україна втрачає щонайменше 200 тис. дол. США, вченого – 1-2 млн. дол. Перехід до ступеневої вищої освіти, стимулювання обміну студентами та сприяння працевлаштування при величезній різниці в оплаті праці посилює вплив з України освіченої робочої сили – найціннішого в економіці знань ресурсу. Існує також реальна небезпека втрати українського внутрішнього ринку освіти та зниження експорту освітніх послуг унаслідок конкуренції більш потужних, рейтингових і краще оснащених європейських університетів та міжнародної освіти.

8. Протиріччя, зумовлені нинішньою *системою управління в галузі*.

Ринкова економіка вимагає гнучкого ринку праці, а розвиток вищої освіти повинен підпорядкуватися законам ринкової економіки: розподілу, змінності праці та конкуренції на ринку освітніх послуг. Останнє спонукає до порушення проблеми ширшої автономії вищих навчальних закладів та самоврядування, вдосконалення системи управління вищою освітою, позбавлення її рис авторитарності та утвердження принципів демократії.

9. Суперечності пов'язані із *запровадженням Болонського процесу*.

Одним із яскравих прикладів взаємозв'язку «глобального» та «національного» є суперечності, що виникають під час запровадження вимог Болонського процесу, який потрібно сприймати як інтеграцію через зближення, а не уніфікацію системи освіти.

Приєднання до Болонського процесу – це не просто механічне переведення трудомісткості навчальних дисциплін у кредити ECTS, наявність каталогів курсів і додатків до дипломів, які мали б полегшити порівняння освітніх систем. Це насамперед переосмислення структури навчального процесу, забезпечення його гнучкості, створення всіх умов для повноцінної самостійної роботи студентів, забезпечення якості вищої освіти.

Стратегічний пріоритет освітньої політики – формування нації, яка постійно навчається, засвоюючи одночасно демократичні цінності, розвиваючи громадянське суспільство, утверджуючи людиноцентризм в освіті.

Питання для самостійної роботи:

1. Пріоритетні напрями державної освітньої політики.
2. Фактори, що безпосередньо впливають на сучасну державну освітню політику.
3. Основні характеристики освітньої політики в контексті сучасних цивілізаційних викликів.
4. Функції державної освітньої політики.
5. Стратегічні напрями формування освітньої політики.
6. Чинники впливу на формування освітньої політики.
7. Методи впливу державної освітньої політики на освіту.

Конспект лекції №2

Тема: Зміст і основні напрями виховної роботи у ЗВО

План

1. Поняття про виховання, його мету
2. Характеристика принципів виховання
3. Змістовний компонент виховного процесу
4. Поняття про методи, прийоми і способи виховання
5. Зміст і форми виховної роботи.

Література

1. Вітницька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. Київ, 2003.
2. Глузман А.В. Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования. К.: Издат. центр "Просвіта", 1997. С.5–20
3. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д., 2014. 416 с.
4. Креч Т.В. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2017. 144 с.
5. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : підручник. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки , 2017. 498 с.

б. Шапран О.І., Новак О.М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я.М., 2018. 280 с.

Ключові поняття: виховна робота, принципи виховання, компонент виховного процесу, методи, прийоми і способи виховання, зміст і форми виховної роботи.

Основний зміст

Питання 1. Поняття про виховання, його мету

Процес виховання як систему взаємодії суб'єктів, що забезпечує розвиток особистості, формування її ставлення до дійсності (людей, до себе, сім'ї, праці, держави, природи, світу речей тощо), передбачає послідовну зміну мети, завдань, змісту, методів, форм, умов, необхідних для досягнення конкретних визначених позитивних результатів.

Основними компонентами виховного процесу є:

- цільовий, який передбачає визначення мети;
- змістовний, що включає в себе основні напрями виховної діяльності;
- операційно-діяльнісний, який визначає комплекс педагогічних засобів для розв'язання мети, завдань;
- аналітико-результативний, у процесі реалізації якого виявляються зміни в рівні вихованості індивіда.

Виховання має свої особливості: це процес багатofакторного впливу, довготривалий і безперервний, характеризується варіативністю наслідків виховної діяльності та ін.

Визначення мети виховання дозволяє реалізувати таку його особливість, як спрямування в майбутнє, гармонійний розвитку особистості, всебічний розвиток особистості (передбачає створення для всіх без винятку людей рівних реальних умов розвитку своїх здібностей у будь-якому напрямі)

Загальна мета виховання конкретизується виховними закладами, вихователями з врахуванням національно-регіональних, статеві-вікових, індивідуальних особливостей, а також «замовленнями» самої особистості – бути щасливою, розумною, здоровою, чесною тощо.

Мета виховання студентів конкретизуються в завдання.

Основними завданнями позанавчальної професійно спрямованої виховної роботи студентів є:

- розвиток духовної культури студентів, залучення їх у різні види діяльності (спортивну, художньо-творчу, духовно-моральну, трудову), збагачення змісту діяльності колективів студентських груп, формування потреб, мотивів у самоосвіті, самовиховання, створення умов для самореалізації;
- формування у студентів системи професійних цінностей, розвинутого позитивного ставлення до самостійної професійної діяльності, виховання потреби в оволодінні професійною культурою.

Ефективність виховного процесу залежить також від реалізації основних принципів, тобто тих вимог, які визначають мету, зміст, методи, організацію виховання.

Принципи базуються, з одного боку, на закономірностях та особливостях процесу виховання, а з другого, - на вимогах суспільства до мети, змісту, засобів і методів виховної діяльності.

Питання 2. Характеристика принципів виховання

Принципів виховання:

1. Принцип гуманізації процесу виховання передбачає визнання цінності кожної людини як особистості, її прав на свободу, щастя, захист і охорону життя, здоров'я, створення позитивного емоційного фону, атмосфери емоційного натхнення, умов для розвитку особистості, її творчого потенціалу, схильностей, здібностей, надання їй допомоги у життєвому самовизначенні, повноцінної самореалізації.

Отже, принцип вимагає повагу до особистості студента, що виявляється у знанні індивідуальних особливостей людини, в урахуванні її інтересів, індивідуальних смаків, потреб, поглядів; у вияві довіри, доброти, чуйності; у діалогізмі спілкування, тобто веденні діалогу на основі рівностей позицій, взаємоповаги і довір'я, коли засобами спілкування є не настанови, заборона, погрози, а врахування точки зору співбесідника.

Реалізація принципу веде до сформованості у студентів гуманності як вершини його моральності, яка знаходить вияв: у свідомому засвоєнні універсальних цінностей загальнолюдської, національної культури; в усвідомленні єдності людського роду і себе як його неповторної частки, зв'язку з іншими людьми, суспільством, природою, культурою; у виявленні любові до людей, всього живого, милосерді, доброти, здатності до співчуття, умінні проявляти доброзичливість до всіх людей, незалежно від їх раси, національності, віросповідання, положення у суспільстві, допомагати близьким і далеким; у прагненні до згоди, добросусідства, свободи, рівності, братства; у готовності до самозахисту своїх інтересів; у прагненні до оволодіння способами самовиховання, самовдосконалення.

2. Принцип індивідуально-особистісної орієнтації виховного процесу спрямований на врахування індивідуального рівня вихованості культури майбутнього спеціаліста, що вимагає створення умов для його фізичного і духовного розвитку, визначення змісту, форм і методів виховної роботи у залежності від реальних досягнень окремих студентів або груп.

Проте загальною вимогою використання індивідуально-орієнтованих способів впливу є: прохання, порада, довірча бесіда; акцент на гідності, симпатії, проектування результатів, уміння стати на позицію іншого, сумісне обговорення різних ситуацій; покладання повноважень.

Принцип орієнтує вихователів на стимулювання і формування самостійності, впевненості, відповідальності індивіда.

3. Принцип виховання в діяльності і спілкуванні вимагає такої їх організації, щоб вони стали засобом формування особистості, формою виявлення її ставлення, оціночного ставлення до оточуючої дійсності, ареною самореалізації можливостей, потреб, інтересів людини.

Проте не будь-яка організація діяльності і спілкування сприяє цьому однаковою мірою. Вони мають виховуючий характер за певних умов:

- суб'єктом діяльності, спілкування повинен бути сам студент, його здатність регулювати, організовувати своє життя, оволодівати певними цінностями, що сприяє успіху діяльності, спілкуванню в процесі її здійснення.
- діяльність повинна бути значущою для людини, мати для неї особистісний сенс. Тоді вона відчуває задоволення від неї. Саме така діяльність є фактором розвитку індивіда.
- залучення студентів до різноманітних видів діяльності: ігрової, пізнавальної, трудової, громадської, спортивної, естетичної - для реалізації мети всебічного розвитку особистості студента, його самореалізації.
- забезпечення позитивних міжособистісних стосунків між суб'єктами виховного процесу – відношення поваги, взаємодопомоги, довіри, співтворчості, спрямованих на розвиток ініціативи, активності, самостійності, моральної культури, духовності тощо.

4. Принцип стимулювання людини до самовиховання. Виходячи з особливості виховання як двостороннього процесу, необхідно постійно спонукати людину до самовиховання як певного цілеспрямованого систематичного впливу на самого себе з метою прищеплення собі бажаних якостей (моральних, фізичних, розумових та ін.). Самовиховання передбачає самоаналіз, самоспостереження і самооцінку.

5. Принцип демократизації виховного процесу спрямований на забезпечення демократичних норм у відношеннях студентів з адміністрацією ЗВО, викладачами, товаришами; розвиток самоврядування в усіх сферах життєдіяльності студентської молоді; ініціювання, стимулювання й підтримку студентських ініціатив, пов'язаних з оволодінням професійною культурою, підтриманням професійних традицій, організацією дозвілля, побуту та ін.

6. Принцип цілісного підходу до виховного процесу. Цей принцип розглядається як теоретична основа організації виховної діяльності й передбачає:

1. Необхідність обліку всієї сукупності економічних, соціальних, моральних та інших факторів, які мають вплив на формування людини як особистості, що дозволяє конкретизувати мету виховної роботи навчального закладу, студентської групи.

2. Формування різноманіття якостей особистості студента, майбутнього спеціаліста (інтелектуальної, моральної, естетичної, економічної, політичної, правової, екологічної, фізичної, професійної, комунікативної культури, культури праці, сімейних відносин) як цілісного процесу, що потребує відбору змісту виховної діяльності.

3. Оптимальний вибір методів і засобів досягнення мети, їх диференціація в залежності від соціально-економічних особливостей, рівня культури вихованців.

Визначення умов, які забезпечують успіх реалізації мети: диференціація форм і засобів масового та індивідуального впливу в залежності від психологічних, вікових особливостей, освітнього і культурного рівня вихованців; координації зусиль суб'єктів процесу; творчий підхід до організації процесу виховання; врахування закономірностей, принципів, особливостей виховання; варіативність методів, форм, засобів виховання та ін.

4. Облік результатів виховної діяльності.

Ознаками вихованості є: ставлення особистості (інтерес, прагнення, готовність, любов до чогось), добровільне виконання певних дій (допомагати, робити фізичні вправи, виявляти самостійність), мотиви дій, вчинків.

Питання 3. Змістовний компонент виховного процесу

Моральне виховання

Моральне виховання як цілеспрямований процес, спрямований на оволодіння індивідом моральною культурою, яка визначає його ставлення до навколишнього світу.

Моральна культура – це найголовніший компонент духовного життя людини, який характеризує її досягнення в оволодінні основами моралі як сукупності принципів, вимог, норм, правил, які регулюють дії в усіх сферах її життя, у формуванні моральної свідомості, розвитку моральних почуттів, виробленні звичок моральної поведінки особистості.

Моральні норми – це сукупність вимог, які визначають обов'язки людини по відношенню до оточуючого світу, зразки, які не тільки орієнтують поведінку особистості, але й дають можливість оцінювати й контролювати її.

Моральне виховання знаходять вияв у нормах поведінки :

1. У ставленні людини до народу, Батьківщини, національної культури, історії, народних звичаїв, що дозволяє говорити про патріотизм людини, її повагу до свободи інших народів.

2. У ставленні до праці, національного багатства, природи.

Відношення до національного багатства, природи здійснюється в процесі екологічного виховання, яке передбачає: формування системи наукових знань, ціннісних орієнтацій, поглядів і переконань, що забезпечують формування і необхідне ставлення людини до оточуючого світу на основі принципів моралі; виховання у студентів потреби свідомо дотримуватись екологічних норм і правил у власній поведінці; нетерпимість до проявів безвідповідального ставлення до навколишнього світу; формування навичок екологічної діяльності, які в індивіда виявляються в діях, що проявляються у захисті, догляді й покращанні природного оточення, в пропаганді екологічних знань.

3. Про моральність свідчить і ставлення людини до інших людей, всього живого, що дозволяє говорити про почуття дружби, любові, поваги й до друзів, батьків, старших (чуйність, тактовність, повага, турбота про оточуючих людей; нетерпимість до проявів приниження, ображення особистості, несправедливості; гуманізм).

Дружні стосунки в студентському колективі знаходять вияв у вмінні підтримувати один одного у важку хвилину, надавати допомогу, виявляти турботу та ін.

4. Норми поведінки знаходять також виявлення у ставленні людини до самої себе, що проявляється в чесності, правдивості, безкорисливості, великодушності, самоволодінні, його дисциплінованості або: в зарозумілості, пихатості, честолюбстві, самолюбстві, байдужості до оточуючих, хвастливості, самовпевненості, самонадійності.

Моральне виховання включає й правове, завдання якого полягають у тому:

- щоб ЗВО забезпечував оволодіння студентами системою знань з питань держави і права,
- щоб у студентів виховувати шанобливе ставлення до законів своєї держави, переконаність у необхідності їх виконання;
- щоб виховувати навички правової поведінки, потреби захищати інтереси і права своєї особистості, державні, суспільні;
- щоб виховувати активну громадянську позицію, нетерпимість до порушників правопорядку.

Моральні почуття можуть бути як свідомими, так і стихійними. Тому важливо, щоб людина володіла своїми почуттями свідомо.

Моральні стосунки виявляють особисті якості людини.

Культура поведінки і спілкування втілює в собі результати виховання, ступінь розвитку моральної свідомості особистості.

Найголовніше завдання ЗВО – виховання особистості, яка, маючи стійкі позитивні мотиви поведінки, діє в будь-яких обставинах у відповідності з моральними нормами поведінки.

Трудове виховання

Трудове виховання забезпечує формування ставлення студента до праці, професії, усвідомлення її значення і необхідності оволодіння знаннями основ наук, вміннями в обраній професійній галузі, вихованні таких якостей особистості як працелюбність, дисциплінованість, відповідальність.

Сучасні умови розвитку суспільства вимагають **економічного виховання**, яке припускає:

- економічну освіту;
- оволодіння основами моральної поведінки в конкретній професійній діяльності;
- виховання якостей бережливих хазяїв, дбайливого ставлення до матеріальних цінностей, природи, шкільного майна, бережливості у використанні енергетичних джерел, продуктів харчування, тобто формування конкурентноздатної особистості;
- виховання правової культури, яка забезпечує додержання моральних принципів в економічній діяльності;
- виховання екологічної культури, яка, як і правова культура, сприяє економічному вихованню особистості.

Естетичне виховання

Естетичне виховання студентів як процес оволодіння ними естетичною культурою, котра передбачає сформованість естетичних знань, смаків, ідеалів, розвиток здібностей до естетичного сприймання явищ дійсності, творів мистецтва, потребу вносити прекрасне в оточуючий людину світ, зберігати прекрасне.

Зміст виховної діяльності передбачає розвиток естетичного сприйняття як здатності людини до вичленовування в явищах дійсності, мистецтві процесів, властивостей, якостей, що викликають естетичні переживання.

Естетичне сприйняття нерозривно пов'язане з естетичними почуттями, які виникають у процесі сприйняття прекрасного і відбивають ставлення людини до прекрасного.

Важливим компонентом змісту естетичної культури є естетична діяльність, яка може бути спрямована на:

- організацію естетики середовища, в якому живе, вчиться, працює, відпочиває людина;
- розвиток творчих здібностей особистості в галузі музики, образотворчого мистецтва, літератури, театральних занять, уяви, образного мислення, фантазії;
- пропаганду мистецтва, естетичних ідеалів (концертна, лекторська діяльність тощо);
- самоосвіту та самовиховання з метою духовно-естетичного збагачення особистості.

У цілому, ЗВО необхідно розробляти систему естетичного виховання, яка б охоплювала різні боки формування особистості через навчання, працю, суспільну діяльність, дозвілля, спілкування з урахуванням професійної спрямованості студентів.

Громадянське виховання

Громадянське виховання — процес формування громадянськості як риси особистості, що характеризується усвідомленням нею своїх прав і обов'язків у ставленні до держави, народу, законів, норм життя; турботою про благополуччя своєї країни, збереження людської цивілізації конкретними діями відповідно до власних переконань і цінностей.

Основна мета громадянського виховання – сформувати свідомого громадянина, якому притаманні високі моральні ідеали суспільства, любов до Батьківщини, відповідальність за виконання громадянського обов'язку.

Отже, громадянськість як риса особистості відбиває:

- патріотичну самосвідомість, громадянську відповідальність, суспільну ініціативність і активність, готовність працювати для розвитку Батьківщини, захищати її, підносити її міжнародний авторитет;
- досконалі знання, володіння державною мовою, турботу про піднесення її престижу;
- увагу до батьків, свого родоводу, традицій, історії народу,
- усвідомлення своєї належності до народу як його представника; спадкоємця і наступника;
- дисциплінованість, працьовитість, завзятість, почуття дбайливого господаря своєї землі, піклування про її природу, екологію;
- гуманність, шанобливе ставлення до культури, традицій, звичаїв національних меншин, що проживають у країні, високу культуру міжнаціонального спілкування.

Зміст громадянського виховання передбачає виховання потреби брати участь у суспільно-політичній діяльності на засадах демократизму, вагомості, терпимості до інакомислення, поваги до законностворених державних інститутів; єдність мотивів, знань, переконань, слова і діла як основи політичної культури.

Щоб забезпечувати громадянську освіченість студентів, необхідно визначати сукупність ціннісних орієнтацій, які формують ставлення людини до оточуючого її світу, що вимагає оволодіння студентами певними знаннями, а саме:

- культурологічними, ядром яких є уявлення про суть громадянського суспільства, систему соціального забезпечення й соціального захисту, соціальної поведінки про культурні надбання своєї нації та нації інших народів, історію, традиції країни тощо;
- аксіологічними (про громадянські, демократичні, загальнолюдські й національні цінності);
- правовими – знання щодо Конституції як основного закону, основ конституційного ладу, порядку формування, діяльності та взаємодії державних органів і органів місцевого самоврядування, знань прав людини, механізмів їх захисту, обов'язків і відповідальності тощо;
- політичними, що передбачає знання певних теорій, законів суспільного розвитку, державних органів, традицій, політичного життя, державної символіки своєї країни, її історичного походження, політичних прав та свобод людини,
- економічними знаннями щодо економіки своєї держави та інших держав, суті ринкових відносин тощо;
- соціально-психологічними знаннями щодо суті владно-підвладних відносин, мотивації соціальних дій, інформаційного впливу на свідомість виборців, способів розв'язання конфліктних ситуацій.

Фізичне виховання

Фізичне виховання спрямоване на розвиток організму, укріплення здоров'я, забезпечення гармонії фізичного розвитку і духовного життя багатогранної діяльності людини.

Розвиток основних фізичних якостей, формування рухових умінь і навичок повинно здійснюватися в процесі: виконання фізичних вправ, трудової діяльності, додержань режиму праці й відпочинку, гігієни праці.

Фізична культура студентів допомагає їм реалізувати себе в різнобічній спортивно-оздоровчій діяльності, сприяє самоорганізації, самоуправлінню, становленню морально-естетичного ідеалу.

Отже, зміст виховного процесу у вищій школі спрямований на формування базової культури майбутнього спеціаліста.

Питання 4. Поняття про методи, прийоми і способи виховання

Методи виховання – способи взаємодії суб'єктів вихованого процесу, внаслідок якої відбуваються певні зміни в розвитку якостей індивіду, його переконань, почуттів, навичок, поведінки.

Прийом виховання – складова частина методу, що забезпечує застосування його в певних умовах.

Тому деякі дослідники розглядають методи виховання як певну сукупність прийомів виховної взаємодії. Методи та прийоми можуть у конкретних педагогічних ситуаціях переходити один в один.

Засоби – те, за допомогою чого відбувається виховання: предмети, твори духовної і матеріальної культури (наукові посібники, книжки, газети, твори

мистецтва); слово вихователя, різноманітні види діяльності: навчання, гра, художня самодіяльність, спорт; конкретні заходи: вечори, політінформації, збори. Ці засоби використовуються в процесі реалізації того чи іншого методу.

Характеристика методів виховання вимагає певної їх класифікації.

У багатьох підручниках і навчальних посібниках автори визначають **три групи методів:**

1. Методи формування свідомості;
2. Методи організації діяльності і формування досвіду поведінки;
3. Методи стимулювання і корекції поведінки людини.

I. Методи формування свідомості особистості

Головна мета цих методів – вплив на свідомість, почуття, волю вихованців для пояснення і доведення правильності чи необхідності певної поведінки, норм і правил спілкування, ставлення до оточуючого світу та ін.

До цієї групи належать методи: освічення, навіювання, переконання, прикладу.

Освічення передбачає інформацію, повідомлення про факти, вчинки, події, а також роз'яснення сутності, значення тих чи інших якостей особистості, принципів, норм і правил поведінки, шляхів досягнення поставленої мети, способів самовиховання, самоосвіти, щоб сформувати на основі набутих знань певні поняття.

Навіювання – метод психологічного впливу на людину, розрахований на некритичне сприйняття нею до слів, думок інших, що приводить або до вияву в людини, навіть опріч його волі і свідомості, певного стану, почуттів, відношення, або до здійснення людиною вчинків, що можуть безпосередньо не відповідати її принципам діяльності, поведінці. Навіювання не вимагає доказів, аргументації, логіки. Визначальним засобом навіювання можуть бути яскраві факти, цитати, приклади, особистість вихователя.

Ступінь навіювання залежить як від вікових, так і індивідуальних особливостей суб'єкта, його культурного та інтелектуального розвитку, освіченості, особливостей характеру (слабовілля, недооцінка своїх можливостей), почуття особистої неповноцінності, а також від тимчасового стану психіки, авторитету вихователя.

Переконання – метод впливу на свідомість, волю індивіда, що сприяє формуванню його нових поглядів, відношень або зміні тих, що не відповідають загальнолюдським і національним нормам і принципам. Метод передбачає обґрунтування певного поняття, відстоювання моральної позиції, оцінки вчинків, дій та ін.

Основу цього методу складають знання, які використовуються для пояснення й доведення правильності чи необхідності певних відношень, поведінки, але в поєднанні з почуттями.

Метод прикладу – це метод впливу на свідомість, почуття, поведінку особистості через наслідування.

Виховний вплив прикладу – це своєрідна наочність у виховній роботі. Наслідування спрямоване на відтворення індивідом певних зовнішніх рис, зразків поведінки, котре супроводжується емоціональними і раціональними

почуттями. Шляхом наслідування формується моральна мета особистої поведінки, тобто це складний процес, в якому можна прослідкувати конкретні дії, вчинки іншої особи в певних життєвих ситуаціях, що викликають бажання вести себе так само, хоча це ще не значить, що бажання буде реалізоване, відбувається формування виконавчих, вольових і закріплення наслідувальних самостійних дій.

Прикладом для студентів можуть бути батьки, родичі, викладачі, знайомі, літературні герої, видатні сучасники, що яскраво проявили себе у праці, науці, мистецтві. У процесі взаємодії суб'єктів

Основними прийомами реалізації методів формування свідомості індивіда є: лекції, розповіді, бесіди, диспути, конференції, збори, в основі яких є слово.

Ефективності використання методів формування свідомості сприяє:

1. Позитивна взаємодія вихователя і вихованця або вихованців, встановлення контакту з ними. Для цього необхідно враховувати вікові особливості суб'єктів, їхні індивідуальні особливості, інтереси, потреби, сумніви, життєві ідеали та філософію життя, стимулювати вихованців до самовиховання.

2. Формування інтересу, уваги до змісту інформації, яку повідомляють викладачі або ровесники.

3. Доказовість у процесі переконання, уміння пояснити свою думку за допомогою інших, уже відомих істин, що є основою переконливості міркувань. Доказовість включає три елементи; тезу, аргументи і способи доведення істини.

4. Звернення до почуттєво-вольової сфери слухачів. Вплив на свідомість особистості передбачає опору на її почуття і волю. Тому важливі сердечність, емоційне взаєморозуміння, чуйність, доброзичливість, увага, здатність до сприйняття почуттів інших у процесі переконання. Іноді формально проведені диспути, конференції, бесіди не залишають у слухачів будь-яких позитивних емоцій тому, що не знайшлося місця для висловлення поглядів, переживань їх учасників.

5. Особистість викладача – головний фактор успішності використання методів освічення, навчання, переконання, особливо його ерудиція, педагогічна майстерність, мовна культура, стиль життя, манери, жести, міміка, педагогічний такт. Вихователь повинен сам щиро вірити в те, в чому переконує людину, бути емоційним, одночасно слід уникати фальшивого пафосу, відірваності від конкретних потреб, інтересів людей.

II. Методи формування досвіду поведінки

До цієї групи належать: привчання, вправи, доручення, виховні ситуації.

Привчання – організація планомірного і регулярного виконання суб'єктом визначених дій з метою перетворення їх у звичку поведінки (не розмовляти на лекції, прибирати зі столу, дотримувалися режиму тощо).

Вправи передбачають багаторазове повторення, закріплення, вдосконалення способів дій як стійкої основи суспільної поведінки, тобто це планомірно організоване виконання різних дій, практичних справ з метою формування і розвитку певних навичок поведінки, рис характеру. Звички формуються на основі знань про норми поведінки, вироблених умінь позитивних дій і закріплюються вправами як цілеспрямованими і багаторазовими діями.

Реалізується метод вправ і через **доручення**, тобто шляхом виконання визначених завдань, що сприяє накопиченню досвіду позитивної поведінки, вихованню гуманних якостей особистості, відповідальності, старанності (доручення: провідати хворого товариша, надати допомогу відстаючому, привести в порядок книги бібліотеки).

Значущість доручень у системі виховної роботи буде вищою, якщо дотримуватись низки умов: а) людина повинна усвідомлювати значення доручень; б) виконавці повинні знати, в чому сутність доручення і як його виконати, в які строки; в) доручення виконується більш охоче, якщо воно відповідає інтересам, потребам і можливостям індивіда, посилює її; г) надавати допомогу у процесі виконання доручення, корегувати за необхідності їх дії; д) давати можливість виявляти самостійність, ініціативу, творчість; е) здійснювати оцінку результатів виконання доручення.

Використання виховних ситуацій, тобто створення таких зовнішніх обставин, які дозволяють опосередковано впливати на свідомість, почуття, вчинки людини. Педагогічний ефект забезпечується не прямим зверненням до суб'єкта, а цілеспрямовано організованими обставинами, які й створюють ситуацію.

У цілому, методи цієї групи пов'язані з організацією діяльності індивіда: навчальної, трудової, ігрової, суспільної, естетичної, що забезпечує не тільки досвід поведінки, але й переживання радості пізнання, творчості, творіння, спілкування тощо.

Отже, методи організації діяльності і формування досвіду моральної поведінки вирішують завдання виховання стосунків між людьми, навичок, умінь, звичок. Людина іде від усвідомлення необхідності знань, умінь через тренування до навичок і через тренувальні вправи — до звичок поведінки.

III. Методи стимулювання і корекції поведінки

Головні методи цієї групи – заохочення і покарання, які здійснюють функцію стимулювання і коректування діяльності і вчинків людини.

Заохочення – це підтвердження правильності вчинків, дій суб'єкта. Значення його в тому, що воно сприяє закріпленню позитивних форм поведінки людини і може знайти прояв у різноманітних формах.

Заохочення буде позитивним за певних умов: 1) його справедливість, тобто заохочувати лише за певні позитивні дії, вчинки; 2) своєчасність заохочення; 3) дотримання міри в заохоченні (надмірне часте заохочення одних і тих людей знижує виховний ефект методу, може призвести до формування підвищеної самооцінки, завищеного рівня вимог, недоброзичливого ставлення однокурсників).

Покарання – вплив на особистість індивіда, який відбиває засудження його дій, вчинків, що суперечать нормам, принципам поведінки у суспільстві, змушуючи його дотримуватися цих норм. Призначення покарання — виховувати уміння гальмувати виявлення тих якостей, прагнень здійснення вчинків, які в певних умовах суперечать вимогам норм моралі.

Покарання пов'язані:

- а) з накладанням додаткових обов'язків;
- б) втратою або обмеженням певних прав;

в) вираженням морального осудження в різних формах.

До типових видів покарань відносить: вияв незадоволення, осудження, присоромлення, обмеження, посилення контролю за поведінкою, відстрочку виконання даної обіцянки, вияв деякої стриманості, позбавлення звичної ласки, моральне осудження, нотка відчуження в голосі, гнів, обурення тощо.

Вимоги до використання покарання:

- слід враховувати: ситуацію, за якої здійснено негативний вчинок, умови і причини, які його викликали; стан того, хто завинив, його ставлення до сім'ї, колективу, викладача, факультету, свого вчинку; особистість вихователя, його стосунки з вихованцями;
- поєднувати вимогливість і повагу до особистості студента, покарання з переконанням;
- дотримуватися педагогічного такту;
- виявляти справедливість у використанні покарань;
- уникати колективних покарань;
- не карати за неуміння (воно знімається навчанням); нерозуміння (треба пояснити).

Виконання цих вимог сприяє правильному ставленню людини до засудження її вчинків.

Питання 5. Зміст і форми виховної роботи

Зміст виховної роботи передбачає здійснення морального, трудового, естетичного, екологічного, економічного, правового, фізичного, громадянського виховання й спрямовується на досягнення студентами професійної компетентності, високої духовності особистості.

Велике значення для формування особистості студента має організація соціально-громадської діяльності:

- участь у виборних органах студентського самоуправління;
- підготовка і проведення політичних бесід, конференцій, участь у виборчих кампаніях, робота серед населення; заходи з метою облагородження й озеленення навколишнього середовища;
- художня самодіяльність, участь у змаганнях, універсиадах тощо.

Форми виховної роботи:

- зустрічі (з діячами науки, освіти, спеціалістами певного профілю);
- дні кафедр, факультетів, вечори, усні журнали, заочні подорожі, читацькі конференції, прес-конференції;
- відвідування спектаклів, кінофільмів, концертів, музеїв, виставок;
- конкурси політичних коментаторів, на кращого знавця своєї спеціальності, діалог кандидатів у президенти;
- КВК, екскурсії; бесіди про історію ЗВО, факультету, професії, державну символіку;
- колективні творчі справи.

Конспект практичного заняття №1

Тема заняття: Сучасний стан та тенденції розвитку державної політики у сфері вищої освіти в Україні.

Мета вивчення: формування уявлень про державну освітню політику, надання знань щодо нормативно-правової бази розвитку вищої освіти, функцій суб'єктів державної політики, прав суб'єктів освітнього процесу у вищій школі, особливостей і протиріччя вищої освіти України.

Обсяг навчального часу: 4 год.

Обладнання:

План заняття:

1. Державна освітня політика
2. Нормативно-правова база розвитку вищої освіти
3. Функції суб'єктів державної політики
4. Студентське самоврядування
5. Права суб'єктів освітнього процесу у вищій школі
6. Особливості та протиріччя вищої освіти України

Література:

1. Жилияев І.Б., Ковтунець В.В., Сьомкін М.В. Вища освіта України: стан та проблеми. Київ: Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України, Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, 2015. 96 с.
2. Зарубіжна система вищої освіти: навч. посібн. / авт. – упоряд. М.І.Гагарін. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 102 с.
3. Ідея університету: сучасний дискурс. Київ: ВПЦ «Київ. ун-т», 2014. 367 с.
4. Козак Н.Л., Шоробура І.М. Університетська освіта : навчальний посібник. Львів : «Новий Світ-2000», 2011. 180 с.
5. Університетська освіта: конспект лекцій / укладачі: О.Ф.Грищенко, Л.Ю.Сагер. Суми: Сумський державний університет, 2016. 80 с.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Знайти та занотувати ознаки, що характеризують неперервну освіту (дослідження Р.Даве).
2. Скласти та занотувати основні поняття освітнього законодавства.
3. Довести, що державну політику в галузі вищої освіти України маємо сприймати як систему і процес.
4. Розкрити зміст поняття «цілі і цінності вищої освіти» на основі відповідно до Вашого світосприйняття. Проранжувати визначені цілі та цінності вищої освіти. Аргументувати точку зору прикладами з практики вищої освіти.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

1. Заповнити таблицю

Система освіти – сукупність:	Структура освіти включає:
------------------------------	---------------------------

2. Розкрити особливості та напрями діяльності ЗВО.

Конспект практичного заняття №2

Тема заняття: Виховання студентської молоді у вищій школі

Мета заняття: надати поняття про закони, закономірності та принципи виховання у вищій школі; знання та сформувані практичні навички науково-обґрунтованої організації виховного процесу у закладі вищої освіти.

Обсяг навчального часу: 2 год.

План заняття

1. Аудиторна та позааудиторна виховна робота.
2. Основні напрями, форми і засоби виховної роботи зі студентами
3. Функції куратора академічної групи як організатора виховання студентів.
4. Планування виховної роботи на рівні закладу вищої освіти, факультету, академічної групи.
5. Діяльність куратора в академічній групі в залежності від курсу, на якому навчаються студенти.

Література

1. Белова О. К., Посохова І.С. Педагогіка вищої школи : конспект лекцій для студ. денної та заоч. форм навч. інж.-пед. спец. Х.: [б. в.], 2014. 120с.
2. Кочубей А.В., Якубовська С.С. Педагогіка та методика викладання у вищій школі. Підручник. Рівне: НУВГП, 2016. 281 с.
3. Лекції з педагогіки вищої школи : навч. посібник / В. І. Лозова та інші. Х.: ОВС, 2006. 496 с.
4. Лунячек В. Е. Основи педагогіки вищої школи: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. Х.: [ХНУ], 2014. 252 с.
5. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посібник для вищих навч. закладів. К. : Академвидав, 2006. 350 с.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Розробити індивідуальний план роботи куратора із виховання студентів на одному з курсів навчання.
2. Скласти коротку доповідь про виконану роботу із розробки плану роботи куратора.
3. Розробити сценарій проведення виховного заходу для академічної групи (за вибором).

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи:

1. Які ви знаєте масові та групові методи роботи. У чому відмінність між ними?
2. Які засоби виховання можна використовувати у виховній роботі зі студентами і з якою метою?
3. Функції та завдання куратора академічної групи.
4. Зміст роботи куратора академічної групи.
5. Права та обов'язки куратора академічної групи.
6. Система виховної роботи куратора академічної групи

Аналіз проведеної лекції

У відповідності з розкладом 24.02.2021 р. проведено лекцію з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Тема: Зміст і основні напрями виховної роботи у ЗВО

П.І.Б. здобувача Литвиненко Поліна Анатоліївна

Спеціальність 012 Дошкільна освіта Курс 1М

Група _____ Кількість осіб 25 Присутні – 19

Заняття проводилося онлайн на онлайн-платформі Zoom.

Тема лекційного заняття відповідає навчальному плану та навчальній програмі. Студентка-практикантка повідомила тему, мету та план заняття.

Заняття було проведене за наступним планом:

1. Поняття про виховання, його мету
2. Характеристика принципів виховання
3. Змістовний компонент виховного процесу
4. Поняття про методи, прийоми і способи виховання
5. Зміст і форми виховної роботи.

У доступній формі, забезпечуючи зв'язок із попереднім матеріалом, суміжними дисциплінами, дотримуючись чіткої структури і логіки викладу матеріалу Поліною Анатоліївною було пояснено матеріал лекції.

Під час проведення заняття П.А.Литвиненко дотримувалась чіткої структури та логіки викладу матеріалу. Для активізації пізнавальної діяльності здобувачів наводила цікаві факти в рамках тематики заняття. Для пояснення нового матеріалу використовувала презентаційні матеріали.

Студент-практикант у доступній формі роз'яснила зміст і основні напрями виховної роботи у ЗВО, а також те, якими має бути змістовний компонент виховного процесу.

Протягом всього заняття відбувався зворотній зв'язок студента-практиканта з аудиторією (здобувачами).

П.А.Литвиненко вільно володіє даним матеріалом, вміє донести його до здобувачів, акцентувати їх увагу на важливих аспектах роботи.

Кожний етап плану лекції закріплювався за допомогою бесіди. Найкращі відповіді були відзначені високими балами.

У цілому лекція була проведена на високому науково-методичному рівні, добре спланована, оскільки усі цілі були досягнуто.

Рецензент _____ доц. О.Г.Коркішко

Аналіз проведеного практичного заняття

У відповідності за розкладом 10.03.2021 р. проведено практичне заняття з навчальної дисципліни «Університетські студії»

Тема: Сучасний стан та тенденції розвитку державної політики у сфері вищої освіти в Україні

П.І.Б. здобувача Литвиненко Поліна Анатоліївна

Спеціальність 012 Дошкільна освіта Курс 1М

Група _____ Кількість осіб 25 Присутні – 19

Заняття проводилося онлайн на онлайн-платформі Zoom.

Практичне заняття почалося без психологічних і технічних ускладнень.

Практикантка оголосила тему практичного заняття і питання, які було подано для обговорення. Хід заняття відповідав основним вимогам його проведення та організації навчально-пізнавальної діяльності .

П.А.Литвиненко вдало володів часом, правильно нормував його. Варто відмітити, що коригування деяких питань були досить влучними.

У ході заняття було використано та розкрито основні питання, мотивуючи це необхідністю засвоєння матеріалу; використано всі переваги усного викладу, акцентування на основних і найбільш важливих положеннях; дано поради студентам щодо практичного застосування теоретичних знань.

Плідні дискусії стали атрибутом даного практичного заняття.

Заняття було проведено на високому науковому рівні відповідно до загальних стандартів викладання у ВШ.

Слід також відмітити, що студенти були досить добре підготовлені, володіли термінологією та відзначилися обізнаністю.

П.А.Литвиненко було розглянуто багато джерел та нової літератури з даної теми. У кінці заняття, було зроблено висновки студентами та самим практикантом, висновки були точні та узагальнюючі.

Проведення заняття базувалося на виконаних здобувачами завданнях самостійної роботи, які було задано на відповідній лекції. Під час проведення заняття майбутній викладач давав завдання для самостійної роботи, після завершення виконання яких було проведено обговорення отриманих результатів.

Стиль викладення практичного заняття можна охарактеризувати як достатньо емоційно насичений, демократичний. П.А.Литвиненко вдало володіла аудиторією, відчувала настрій у групі, налаштованість на сприйняття навчального матеріалу.

Практичне заняття було проведено достатньо ефективно. Протягом заняття здобувачі активно долучалися до обговорення навчального матеріалу. Під час проведення заняття було використано технічні засоби навчання, що дозволило здобувачам більш чітко зрозуміти та засвоїти навчальний матеріал, закріпити мовленнєві навички.

Отже, заняття пройшло на достойному рівні, мета, завдання та цілі, які ставив практикант були реалізовані.

Рецензент кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки вищої школи Сипченко О. М.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету _____

доц. Хижняк І. А. _____

« ____ » _____ 2017 р.

П Л А Н

навчально-виховної роботи куратора
академічної групи 1М курсу ПТПО факультету
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
на 2 семестр 2020/2021 навчального року

1. Паспорт групи

У групі всього 14 студентів, у тому числі відмінники: Павлова Вікторія Андріївна, Черепова Юлія Володимирівна, Якущенко Світлана Ігорівна

навчається на 75 – 100 балів 10

навчаються лише на 60 – 74 бали 1

мають борги за попередній семестр 3

Нові студенти в групі _____

Пільгові категорії студентів Левченко Анна Володимирівна – сирота

Актив групи (староста, заст. старости, голови секторів): староста Черепова Юлія Володимирівна; заст. старости Якущенко Світлана Ігорівна

За попередній семестр: а) відвідування навчальних занять _____

б) успішність 80%

в) якість знань 68%

г) рейтинг групи (місце) _____

Список студентів, що мешкають у гуртожитку, на приватних квартирах

Прізвище, ім'я, по батькові студента	Гуртожиток, кімната	Приватна квартира (адреса)
Акопова Діана Рудиківна	Донецька обл., м. Слов'янськ, вул. Університетська, 6/420	
Буйських Юлія Юріївна	Донецька обл., м. Слов'янськ, вул. Університетська, 6/420	

Ветах Наталія Іванівна		сmt. Олексієво-Дружківка, вул. Олекси Тихого, 35
Гераськіна Вікторія Анатоліївна		Донецька обл., м. Бахмут, вул. Горбатова, 63/111
Зоричева Людмила Едуардівна	Донецька обл., м. Слов'янськ вул. Університетська, 6/404	
Лазуренко Владислав Олександрович		Донецька обл., Слов'янський р-н, с. Хрестище вул. Ясна, 26
Левченко Анна Володимирівна		Харківська обл., с. Нікополь, вул. Донецька, 2/13
Оспіщева Юлія Анатоліївна		Донецька обл., м. Слов'янськ пер. Г.Батюка, 10/5
Павлова Вікторія Андріївна		Донецька обл., м. Слов'янськ, пров. Підгірний,83
Поляцько Тетяна Миколаївна		Донецька обл., м. Слов'янськ, вул. Воронежська, 28
Романенко Катерина Сергіївна		Донецька обл., с. Миронівка, вул. Радянська, 24/13
Цимбал Тетяна Ігорівна		Донецька обл, м. Кременна, вул. Чкалова,4
Черепова Юлія Володимирівна		Донецька обл. м. Костянтинівка, вул. Театральна, 13/23
Якущенко Світлана Ігорівна	Донецька обл., м. Слов'янськ вул. Університетська, 6/523	

2. Графік проведення кураторських годин (день, час, аудиторія)

вівторок, 13.00 год., ауд. № 40

3. Заходи

№	Захід (форма і назва)	Дата	Відповідальний виконавець
1. Навчальна робота (заходи, спрямовані на розпізнавання активності студентів, формування культури навчальної праці, допомоги невстигаючим студентам)			
1.	Круглий стіл «Аналіз успішності навчання (підсумки зимової сесії) та дотримання здобувачами Правил внутрішнього розпорядку»	02.02.21 р.	куратор, актив групи
2.	Бесіда «Про стан відвідування занять студентами групи»	16.03.21 р.	куратор, актив групи
3.	Бесіда «Про вимоги, підготовку та процес складання екзаменаційної сесії»	25.05.21 р.	куратор
4.	Надання необхідної консультативної допомоги здобувачам, які навчаються за індивідуальним планом	протягом року	куратор
2. Організаційна робота (робота з активом групи, збори студентів, організація до будь-якого виду суспільно корисної діяльності)			
1.	Вивчення психологічного клімату та міжособистісних взаємин у групі (анкетування, тренінг)	23.02.21	куратор Акопова Д.
3. Національно-патріотичне виховання студентів, що передбачає: формування національної свідомості і відповідальності за долю України; виховання любові до рідної землі, її історії, відновлення і збереження історичної пам'яті; культивування кращих рис української ментальності (працелюбності, індивідуальної свободи, глибокого зв'язку з природою та ін.); виховання бережливого ставлення до національного багатства країни, мови, культури, традицій			
1.	Перегляд і обговорення документальних фільмів «Зима, що нас змінила», «Революція Гідності», присвячених історичним подіям в Україні (2013 – 2014року).	9.02.21 р.	актив групи
2.	До Дня пам'яті і примирення тематична виховна година «1939-1945. Ніколи знову»	4.05.21 р.	Куратор, Оспіщева Ю., Цимбал Т.
4. Інтелектуально-духовне виховання, що передбачає: розвиток пізнавального інтересу, творчої активності, мислення; виховання потреби самостійно здобувати знання та готовності			

до застосування знань, умінь у практичній діяльності; реалізація особистісного життєвого вибору та побудова професійної кар'єри на основі здібностей, знань, умінь і навичок; виховання здатності формувати та відстоювати власну позицію; формування особистісного світогляду як проєкції узагальненого світосприймання			
1.	Формування мотивації на отримання професійних знань, умінь і навичок, особистого іміджу (психотехнологія «Путівник за маршрутом успіху»)	06.04.21 р.	Аспірант кафедри педагогіки вищої школи Коркішко А.
2.	Тренінг «Оцінка реального іміджу на основі авторських методик і адаптованих тестів» (заповнення анкет і тестів)	18.05.21 р.	викладач кафедри педагогіки вищої школи Коркішко А.В.
5. Громадянсько-правове виховання передбачає: прищеплення поваги до прав і свобод людини та громадянина; виховання поваги до Конституції, законів України, державних символів України; виховання громадянського обов'язку перед Україною, суспільством; формування політичної та правової культури особистості; залучення студентської молоді до участі у добровільних акціях і розвитку волонтерського руху			
1.	Дискусія «Моя громадянська позиція»	16.02.21 р.	актив групи
2.	Участь у акції «Адресна допомога вимушеним переселенцям» (організатор – волонтерська організація «Червоний мак»)	23.03.21 р.	куратор, актив групи
6. Моральне виховання передбачає: формування почуття власної гідності, честі, свободи, рівності, працелюбності, самодисципліни; формування моральної культури особистості, засвоєння моральних норм, принципів, категорій, ідеалів суспільства на рівні власних переконань; становлення етики міжетнічних відносин та культури міжнаціональних стосунків			
1.	Година спілкування «Найдорожче в світі – мама!»	2.03.21 р.	Лазуренко В., Черепова Ю.
7. Екологічне виховання передбачає: формування основ глобального екологічного мислення та екологічної культури; оволодіння знаннями та практичними вміннями раціонального природокористування; виховання почуття відповідальності за природу як національне багатство; виховання готовності до активної екологічної та природоохоронної діяльності			
1.	Відвідування виставки до Всесвітнього дня Землі (педагогічний ф-т, викладач доц. Л.В.Крайнова); Бесіда «Екочистота малої Батьківщини»	20.04.21 р.	куратор, Якущенко С.

2.	Дискусія «Чорнобиль – трагедія, що залишиться в наших серцях»	27.04.21 р.	куратор, Романенко К.
8. Естетичне виховання передбачає: розвиток естетичних потреб і почуттів, художніх здібностей і творчої діяльності; формування у молоді естетичних поглядів, смаків, які ґрунтуються на українських народних традиціях та кращих надбаннях світової культури; вироблення умінь примножувати культурно-мистецькі надбання народу, відчувати і відтворювати прекрасне у повсякденному житті			
1.	Захід до Дня Св. Валентина: «Щасливий той, хто зрозуміє зуміє, Що лиш Любов – продовження життя»	16.02.21 р.	Деканат, студентське самоврядування, куратори груп
2.	Дискусія «Учись любити і розуміти мистецтво» (екскурсія до краєзнавчого музею, дискусія)	30.03.21 р.	Куратор, Буйських Ю.
9. Фізичне виховання та утвердження здорового способу життя передбачає: виховання відповідального ставлення до власного здоров'я, здорового способу життя; формування знань і навичок фізичної культури в житті людини; забезпечення повноцінного фізичного розвитку студентів; фізичне, духовне та психічне загартування; формування потреби у безпечній поведінці, протидія та запобігання негативним звичкам, профілактика захворювань; створення умов для активного відпочинку студентів			
1.	До Всесвітнього дня боротьби з тютюнопалінням бесіда «Здоровий спосіб життя – запорука успішного майбутнього»	28.05.21 р.	актив групи, Ветах Н.
10. Трудове виховання: формування особистості, яка свідомо та творчо ставиться до праці в умовах ринкової економіки; формування почуття господаря та господарської відповідальності; розвиток умінь самостійно та ефективно працювати			
1.	Бесіда «Високий професіоналізм – вимога часу» (досвід провідних викладачів факультету)	11.05.21 р.	куратор, актив групи
2.	Бесіда щодо самообслуговування в навчальних кабінетах, гуртожитках	протягом року	куратор
11. Економічне виховання: ознайомлення молоді із законами ринкової економіки, шляхами підвищення її ефективності, вдосконалення виробничих відносин, системою і методами управління виробництвом; формування здатності до економічного мислення, вміння оволодівати новими методами і прийомами праці; виховання почуття і рис ефективного господаря; розвиток здорових матеріальних потреб, умінь розпоряджатися грошима. У сфері особистого життя економічна діяльність передбачає: планування та організацію особистого бюджету, доходів та витрат сім'ї; економічно обґрунтоване			

оцінювання товарів, які купуються для особистих потреб, їх раціональне використання; раціональне ставлення до свого здоров'я, режиму і способу життя			
1.	Круглий стіл «Економічна культура – показник цивілізованості держави»	11.05.21 р.	актив групи, Аكوпова Д.
2.	Дискусія «Правда і вигадки про кредит»		куратор
12. Робота з органами студентського самоврядування			
1.	Обговорення плану навчально-виховної роботи академічної групи на 2-ге півріччя	02.02.21 р.	куратор
2.	Організація самоврядування в групі та надання допомоги структурам в здійсненні організаційно-масової роботи	02.03.21 р.	куратор
3.	Надання необхідної допомоги в організації пізнавального дозвілля здобувачів, залученні їх до різноманітних видів діяльності з урахуванням інтересів і соціальних запитів	протягом року	куратор
4.	Допомога органам студентського самоврядування у проведенні різноманітних форм виховної роботи.	протягом року	куратор
5.	Методична допомога здобувачам в усвідомленні та здійсненні основних функцій самоврядування навчально-виховної, громадської, організаційної, комунікативної тощо.	протягом року	куратор

Виховний захід

Тип виховного заходу: бесіда, ситуативно-рольова гра

Тема: Стоп наркотикам

Мета заходу: профілактика вживання наркотичних речовин, формування установок на здоровий спосіб життя. Виробити у студентів негативне ставлення до першої проби будь-якого наркотичного засобу.

Методична мета: розвиток у студентів навичок вирішення ситуаційних завдань (в процесі рольової гри)

Форми, методи, прийоми: індивідуально-групова діяльність, бесіда, диспут, рольова гра.

Міжпредметні зв'язки: охорона здоров'я

ХІД ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

I. Організаційний момент (2 хв.)

1.1. Добрий день! Ми раді бачити Вас і впевнені, що тема нашої сьогоднішньої розмови буде Вам цікава і корисна

1.2. Роздавання ролей для гри

II. Момент актуалізації уваги аудиторії (5 хв.)

2.1. Вступне слово ведучого

Можливо, вам пропонували не наркотики, а всього лише сигарету або випивку в компанії. Чи не виникало у вас при цьому думки: «Може, і правда стане веселіше, життя зміниться, друзі почнуть поважати, стану подобатися дівчатам, ось воно, щастя?» У цей момент мало хто замислюється, що все це обман.

Перегляд короткого відео присвяченого боротьбі з наркотиками.

2.2. Оголошення теми виховного заходу

Сьогодні ми з вами будемо говорити про наркоманію. Чому цьому приділяється така велика увага, тому що наркоманія становить велику небезпеку, як для людини, так і для суспільства і цивілізації.

2.3. Постановка ключового питання

Сьогодні ми будемо шукати відповіді на такі питання" З чого починається наркоманія? І як уберегти себе від наркотиків? "

III. Основна частина

3. Поетапний опис заходу

3.1. Проведення розминки «Що ви знаєте про шкоду наркотиків».

Відповідь: «Так» або «Ні».

1) Одна з головних причин, чому підлітки вживають наркотики: «щоб бути як всі». (Так)

2) Передозування веде до втрати свідомості і навіть смерті. (Так)

3) При прийомі наркотичних засобів відбувається емоційна збудливість і неадекватна поведінка. (Так)

4) Більшість підлітків в змозі кинути вживати наркотики в будь-який час. (Ні)

5) Чи потрібно проблемами наркоманії займатися на державному рівні? (Так)

б) У людей, що приймають наркотики діти народжуються здоровими без будь-яких відхилень. (ні)

7) Кажуть, що наркотики вирішують особисті проблеми. (ні)

8) Молоді люди можуть стати наркоманами через невміння сказати «Ні». (Так)

9) Формування тютюнової залежності є перший крок до залученню до наркотиків. (Так)

3.2. Проведення невеликої лекції.

Наркоманія – це тяжке захворювання, що викликається зловживанням наркотиками. Наркоманія характеризується патологічною, хворобливою пристрастю до речовин, які згідно списку, затвердженому міністерством охорони здоров'я України, віднесені до наркотиків. В останні роки з'являється дуже багато нових видів і форм наркотиків, в тому числі розроблених штучно. Вони мають тенденцію до посилення своєї наркотичної дії. Як це не прикро, ці наркотичні речовини все більше розповсюджуються серед населення, переважно молоді. Відповідно прогресує звикання до наркотиків людей, які, на жаль, попадають від них у фізичну та психологічну залежність.

Як починається наркоманія

Наркоманія починається з повторних прийомів наркотиків внаслідок бажання знову й знову пережити відчуття, що викликані наркотичним сп'янінням. Без прийому наркотиків така людина відчуває незадоволення, їй «чогось не вистачає». Заспокоєння приносить тільки черговий прийом наркотику. Так у наркомана формується хвороблива пристрасть до нього, що поступово пригнічує та витискає нормальні потяги будь-якої здорової людини.

По мірі вживання наркотику дія його слабшає, і наркоман для досягнення колишнього ефекту змушений додатково збільшувати дозу наркотичної речовини. Поступово інтенсивність відчуттів неминуче знижується. Наркотичне сп'яніння стає приємним скоріше тому, що стан тверезості вже дискомфортний, неприємний. Тобто все стає навпаки відносно того, що повинна відчувати нормальна, здорова людина. А це вже патологія. У даному випадку спостерігається характерний симптом наркотичної залежності, ознака наркоманії. Хворий нею неспокійний, напружений, неспроможний будь на чомусь зосередитися, відволіктися від думок про наркотик. І лише введення чергової порції наркотику приводить його у бажаний стан.

Наслідки зловживання наркотиками

Якщо спочатку наркотик викликав розслаблюючу, заспокійливу дію, що позбавляла можливості цілеспрямованої діяльності, то тепер сп'яніння повертає працездатність. Процеси життєдіяльності у таких людей протікають при постійній присутності наркотику в організмі. А припинення його прийому порушує ці процеси. Сигналом потреби у наркотичному, що став вже життєво необхідним, слугує фізичний потяг.

Якщо на початку хвороби потяг до наркотику відбивався розладом психічних функцій (дратівливістю, пригніченим настроєм, нездатністю зосередитися тощо), то тепер з'являються ознаки порушення фізичного стану: пітливість, прискорене серцебиття, сухість у роті, м'язова слабкість, тремтіння кінцівок, блідість, розширені зіниці. Задля задоволення свого потягу наркоман здатний на приниження, обман, зраду, крадіжки та насилля.

Якщо наркотик не поступає в організм більше доби, розвивається так званий абстинентний синдром – тяжкий стан, який супроводжується важкими психічними та фізичними розладами, у ряді випадків небезпечних для життя. По мірі розвитку хвороби настає глибоке виснаження організму. Порушуються функції всіх систем. Але без наркотику стан слабкості настільки сильний, що хворий може загинути. Часто при цьому медична допомога є безрезультатною. Смерть переслідує наркомана з перших же днів або тижнів захворювання.

3.3. Проведення бесіди-диспуту.

Ведучий задає питання, і йде обговорення між студентами

➤ Чи вважаєте ви, що використання наркотиків не призводить ні до чого поганого? Чому?

➤ Як ви думаєте, чому багато людей починають вживати наркотики, курити, приймати алкоголь?

➤ Як ви думаєте, чому молоді люди схильні до шкідливих звичок? (тому що в цьому віці діти хочуть здатися дорослими, наслідують дорослих.) Цікавість – головний мотив вживання наркотиків в підлітковому віці. Багато хлопців вперше пробують наркотики з цікавості: «Про що ж так багато говорять? Що ж при цьому відчувають?»

Як протистояти пропозиції наркотиків?

Відповідь на першу пропозицію наркотиків може бути вирішальним для всього твого життя. Що ти вибереш: спробувати чи ні? Навіть якщо ти вибереш відмову, чи вистачить у тебе сили настояти на своєму?

Відмова від наркотику може означати для підлітка відмову провести вечір в приємній компанії друзів, компанії коханої людини, а в крайньому випадку - розрив з цими людьми. На це не так просто зважитися, а іноді просто неможливо сказати «ні».

Приклади, як можна відмовитися від проби наркотику.

1. Сказати, що запах препарату погано діє на тебе або не подобається його колір.

2. Відмовити з вибаченням, тобто назвати вагому причину, чому ти цього не зробиш. Наприклад: «У мене сьогодні важлива зустріч», «Я підтримую спортивну форму», «У мене алергія на препарат» тощо.

Далі студенти самі наводять приклади відмови від наркотиків.

3.4. Проведення рольової гри.

На лаві підсудних – наркотики. Як обвинувачі, захисники і судді виступають самі студенти, які повинні для цього розділитися на 3 групи.

Вони повинні розіграти судовий процес. Групи адвокатів і обвинувачів висловлюють свою позицію щодо наркотиків. В цей час на аркуші ватману

або на дошці в дві колонки виписуються «плюси» і «мінуси» наркотиків. На закінчення судді підсумовують виступи обвинувачів і адвокатів.

Деякий час в групі обговорюються підсумки гри.

IV. Заключна частина

4.1. Опис заключної частини

Під час заключної частини зробимо висновки:

- У чому небезпека вживання першої дози наркотику?
- За якими ознаками можна судити, що чоловік потрапив у залежність від наркотиків?
- Як вберегтися від наркотиків?

4.2. Заклучне слово ведучого

Ми всі зустрічаємося зі складнощами в житті, шукаємо задоволеності, щастя. Але перш ніж вирішити, що ваше щастя і сенс життя в наркотиках, подумайте про наслідки. Пам'ятайте також, що лікувати наркоманію дуже і дуже важко. Знайте, що на вас йде полювання. Ті, хто пропонують спробувати наркотики, не дбають про ваш душевний стан, але лише шукають жертву, яка дасть їм можливість швидко і багато заробити. Не дозволяйте себе обдурити і заманити в лабіринт, з якого можна так ніколи і не знайти вихід.

Наша бесіда підійшла до кінця, сподіваюся, ви зробите правильний вибір.

Самоаналіз виховного заходу

1. Загальні відомості про виховний захід:

– аналіз теми, мети, завдань; відповідність теми, мети поставленим завданням та індивідуальним і віковим особливостям здобувачів.

Мною був проведений виховний захід за *наступною темою*: Стоп наркотикам.

Мета заходу *включала в себе*: профілактику щодо неприпустимості вживання наркотичних речовин, формування установок на здоровий спосіб життя; вироблення у студентів негативного ставлення до будь-якого наркотичного засобу.

Були поставлені наступні *завдання*: виховні, пізнавальні.

Тема та мета виховного заходу відповідають поставленим завданням та індивідуальним і віковим особливостям здобувачів. Аудиторія була зацікавлена у темі даного заходу та активно приймала в ньому участь.

2. Особливості підготовки до проведення виховного заходу, організаційні труднощі. Підготовка до проведення даного виховного заходу мала наступні складові: розробка презентації, пошук та переробка цікавого матеріалу, створення відеопрезентації, розробка сценарію. Коли знаходила та систематизувала матеріал, то звертала увагу, в першу чергу, на зацікавленість аудиторії та й в подальшому – її залучення до активної взаємодії, що, власне, й вдалося. З організаційних труднощів можемо відділити

наступні: 1) поява технічних помилок в ІТ та ТЗН (інформаційних технологіях та технічних засобах навчання); 2) простий реквізит (речі) для виступів перед аудиторією. Інших труднощів протягом підготовки до заходу не виникало.

3. Особливості проведення виховного заходу:

– найбільше вдалося, на мою думку, отримати зворотній зв'язок від студентів та результативно провести бесіду;

– контакт змогли знайти з легкістю, студенти відповідали на запитання охоче, приводили приклади з життя;

– сприймали інформацію з легкістю, бо тема актуальна та зустрічається досить часто;

– емоційний стан був відвертий, розслаблений, за реакцію можна було спостерігати, що студенти відкриті до бесіди;

– до процесу обговорення були включені усі студенти, знову ж таки, через актуальність теми;

– для більш результативного впливу, була дана можливість для кожного висловити свою думку, увагу приділено усім студентам, які залучені до бесіди.

На мою думку, найбільше вдалась комунікативна робота зі студентами академічної групи та робота з сучасними засобами передавання інформації такими, як подача цікавого матеріалу через відео та презентацію. Не вдалося розгорнути матеріал, як того хотілося, бо час, відведений на проведення виховної години не може вмістити все-все. Хоча робота була максимально орієнтована на студентів та нам вистачило часу для виконання задуманого плану роботи. Аудиторія була дуже активна та відповідально віднеслася до виховної години. Контакт зі здобувачами встановився відразу завдяки їх розумінню, активності, відповідальності та захоплюючому вступному слову. Здобувачі активно стали обговорювати наочні проблеми під час та після опитування, це сприяло поліпшенню взаємозв'язків та створенню «живого» формату роботи. Мною був використаний здебільш індивідуальний підхід до студентів даної академічної групи.

4. Загальні висновки:

Підсумовуючи, можна сказати, що протягом заходу ми змогли досягнути поставленої мети, сприяти вихованню студентів, забезпечити моральне виховання, продовжувати формувати такі риси характеру, як: співчуття, повага, гуманізм, милосердя; поглибити знання студентів про жакливу хворобу; розвивати вміння аналізувати, виділяти головне, самостійно робити висновки, систематизувати, формувати гнучкість, самостійність, критичність мислення, розвивати просторову уяву.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСЬКОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ.

В академічній групі навчається 14 студентів, серед них 50% хлопців, 50% дівчат. Вчаться на відмінно – 50% студентів, добре – 25%, задовільно – 25% студентів. Навчальними вміннями володіють відмінно 50%, добре – 25% студентів, недостатньо – 25%. Виконують завдання викладачів регулярно – 75% студентів, нерегулярно – 25%, старанно – 50%, нестаранно – 50% студентів. Вміють зосереджуватися, напружено працювати, виявляють активність 50% студентів, недостатньо розвинуті ці здібності в 50% студентів. Розвиток мовлення достатній в 100% студентів. Вміють визначати зміст тексту, узагальнювати навчальний матеріал 75% студентів, не вміють – 25% студентів. Працюють самостійно 75% студентів, потребують контролю – 25% студентів. Переважає таке ставлення до навчання: активно-позитивне – в 75% студентів, позитивно-пасивне – у 25% студентів. Отже, рівень загального інтелектуального розвитку здобувачів високий, вони мають високу здатність до засвоєння навчальних програм дисциплін, які вивчаються в університеті.

Студенти не потребують допомоги в засвоєнні програмного матеріалу. Атмосфера в групі формується під впливом наступних чинників як: гарні стосунки між викладачами та студентами, студентів між собою, викладачами та батьками, взаєморозуміння викладача, студентів і їх батьків. Колектив групи маленький та згуртований, студенти виявляють групову активність. Враховуючи маленьку кількість студентів у групі, можна сказати, що заняття стають більш інформативно доступнішими для кожного та частково набувають індивідуального характеру. В академічній групі діє студентське самоврядування.

Дані соціометрії: «лідери»: 25% студентів, «підлідери» – 25%, «прийняті» – 50%, «ізольовані» – 0%. У студентів також спостерігаються власні інтереси: заняття в художніх колективах (школах, студіях, ансамблях) з образотворчого мистецтва 25%, спортивні секції відвідують всього 25%; займаються в науково-пізнавальних гуртках 50%. Стійкі інтереси мають 75% студентів, нестійкі – 25% студентів. Резервами розвитку колективу групи є колективні справи, театралізовані виступи, екскурсії, спільні заходи з батьками та іншими навчальними групами. Загальний рівень вихованості та культури колективу достатньо високий. Упродовж навчального року 0% студентів займалися в групі корекції.

Група знаходиться на 3-й стадії розвитку: кооперація, на якій соціально-психологічна й дидактична адаптація студентів майже завершилася. Хоча у групі переважають ділові стосунки (спрямовані на досягнення бажаного результату при розв'язанні конкретного завдання в певному виді діяльності), але вже диференціюються і міжособистісні взаємини. Виявлені неофіційні організатори, авторитетні активісти групи. За ними закріплені соціальні настанови та керівництво внутрішнім життям групи. Якраз актив регулює формальну структуру контактів між членами групи. У студентів виявлено інтерес до справ групи, є готовність проявляти активність щодо їх реалізації.

Куратор працює з активом, допомагає завоювати авторитет серед студентів, контролює його діяльність. Кожен студент сприймає колективні, загальноприйняті вимоги як вимоги до себе.

На всіх стадіях розвитку студентського колективу педагоги цілеспрямовано працюють над його згуртуванням. Засобом згуртування студентського колективу є й формування в ньому традицій. На всіх стадіях розвитку колективу зміцнюють та згруповують колектив виховні традиції. Традиції – це такі стійкі форми колективного життя, які відображають норми, звичаї, бажання учнів. Традиції сприяють виробленню загальних норм поведінки, розвивають колективні переживання. Сприяє формуванню студентського колективу обґрунтований і використовуваний А. Макаренком принцип паралельної дії – вимога до вихованця ставиться не прямо, а через колектив, коли відповідальність за кожного члена покладається на колектив і його самоврядування. Різноманітна спільна діяльність робить життя колективу цікавим, сприяє налагодженню стосунків між первинними колективами. Об'єднують колектив цікаві конкретні справи.

Життя та діяльність групи як колективу будуються на принципах:

1. Єдність і цілісність. Первинні колективи й об'єднання не повинні організовувати свою діяльність ізольовано, а мають спрямовувати її на досягнення загальної мети, виховання всебічно розвиненої особистості.

2. Постійний рух уперед. Реалізація цього принципу потребує послідовної постановки завдань, залучення вихованців до їх розв'язання, вияву активності.

3. Організація різноманітної діяльності. Студентів залучають до суспільно корисної праці, спорту, художньої самодіяльності.

4. Формування почуття честі. Почуття честі пов'язане з почуттями обов'язку й відповідальності. Студент, який цінує честь свого ЗВО, відповідальніш е виконує свій обов'язок.

5. Спадкоємність поколінь, збереження колективних традицій. Студентський колектив щороку оновлюється, тому є можливість передавати від покоління до покоління всі надбання, традиції ЗВО.

Отже, рівень розвитку досліджуваної студентської академічної групи: колектив. Всі показники проявлені на високому рівні: інтегрованість групи, її згуртованість, взаєморозуміння тощо.

Необхідність у керівництві з боку деканату, куратора групою є невелика. З боку куратора присутній індивідуальний підхід до кожного члена групи.

Звіт

виробничої асистентської та науково-дослідної практичної підготовки

здобувачки другого (магістерського) рівня вищої освіти 1 курсу

факультету гуманітарної та економічної освіти

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

заочної форми навчання

Литвиненко Поліна Анатоліївна

Виробнича асистентська та науково-дослідна практична підготовка в онлайн форматі стала для мене випробуванням, новим досвід, джерелом нових знань і позитивних змін

Для мене стало відкриттям, що організація та підготовка до освітньої діяльності потребує залучення великої кількості навчально-методичної, літератури, вивчення науково-педагогічного досвіду, вміння працювати колегіально. Я зрозуміла, що це не тільки дуже відповідально, а й дуже цікаво.

Моя самостійність проявилася: у розробленні планів занять, дидактичних і методичних матеріалів відповідно до вимог робочих навчальних програм дисциплін, за якими поводитись освітня діяльність; підготовці та проведенні лекційних і практичних занять, виховної роботи в академічній групі, складанні плану виховної роботи куратора академічної групи, проведенні дослідження за обраною науковою темою тощо.

Об'єм проведеної роботи: онлайн відвідування та проведення лекцій, практичних занять, виховних заходів, підбір психодіагностичних методів і методик, спрямованих на психолого-педагогічне вивчення групи, проведення психолого-педагогічного дослідження студентської академічної групи, підготовка доповіді для науково-практичної конференції ДВНЗ «ДДПУ».

Труднощі, які виникли в роботі у проведенні занять, з викладачами, академічною групою: карантинні обмеження.

Знання, вміння та навички, придбані за період практичної підготовки: оволоділа уміннями організації основних форм освітньої діяльності викладача ЗВО, навичками викладання навчальних дисциплін у ЗВО, знаннями щодо оформлення документації, складання конспекту лекційних і практичних занять, вмінням професійно спілкуватися зі студентською аудиторією та колективом викладачів тощо.

Задачі з самоосвіти: враховувати зміни в професійному середовищі, що відбуваються під впливом інформатизації, соціально-економічних реформ; постійно працювати над підвищенням своєї професійної майстерності, оновлювати знання та вміння для активного засвоєння сучасних досягнень; шукати шляхи та активно використовувати методи самоосвіти, саморозвитку і самовдосконалення.

Загальні висновки, рекомендації та пропозиції: мої враження щодо практичної підготовки – позитивні, практика підготовлена та проведена на високому рівні.